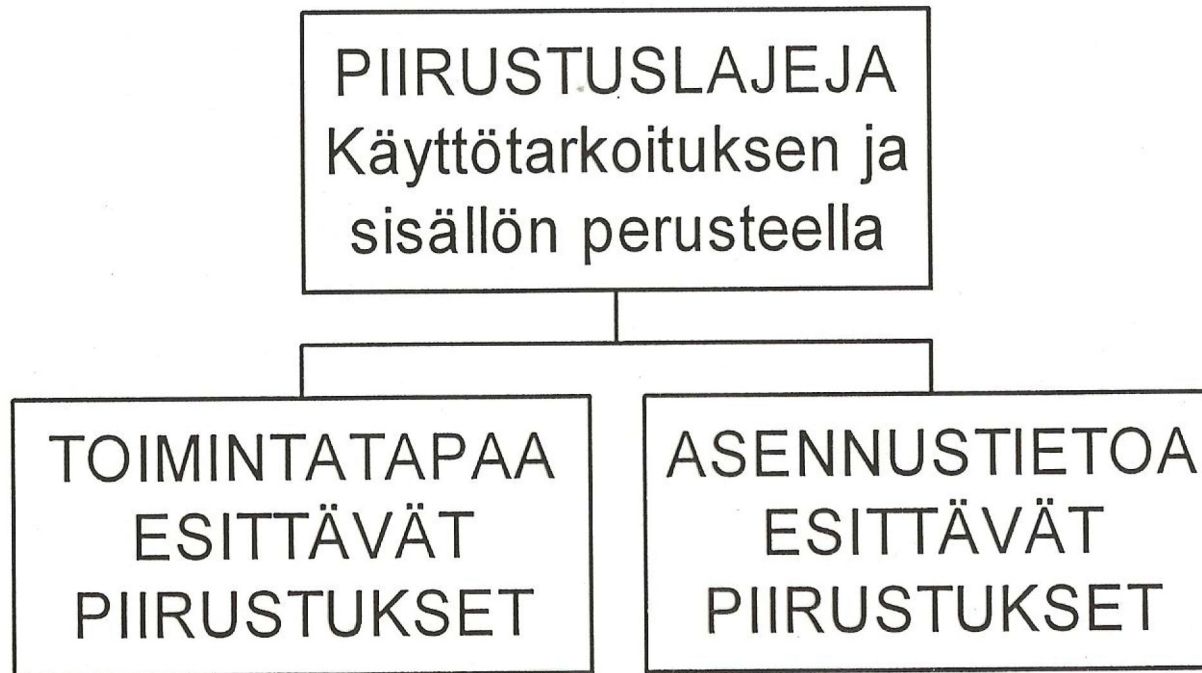

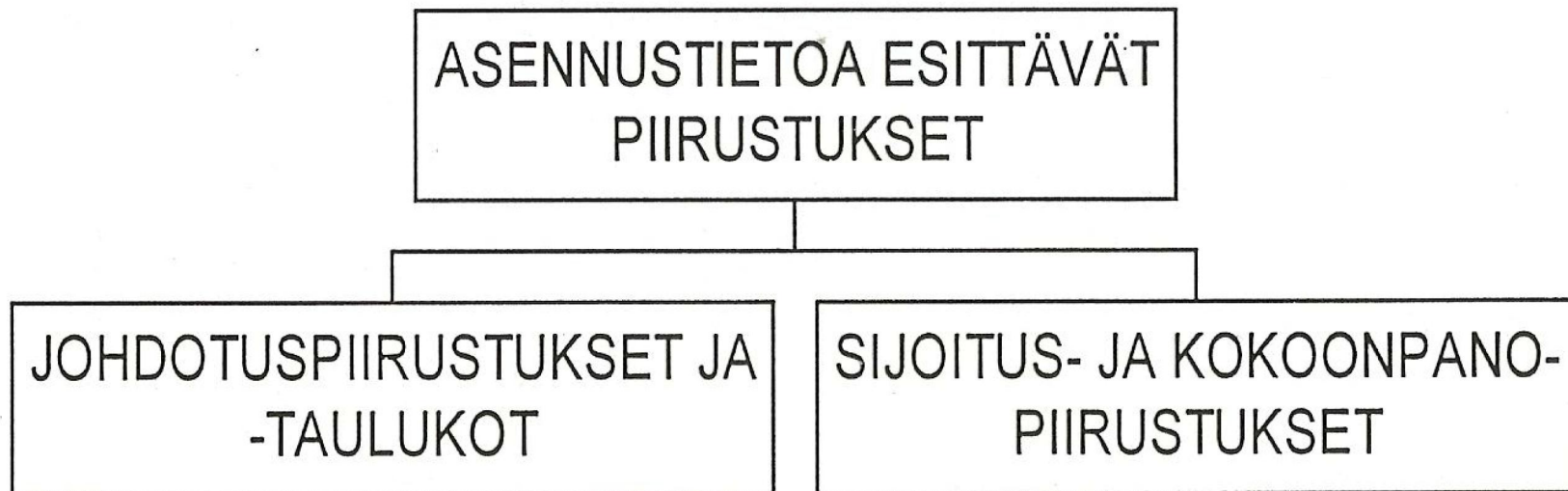
Piirustukset Yleistä

Tapio Kallasjoki
2017

Piirustislajeja

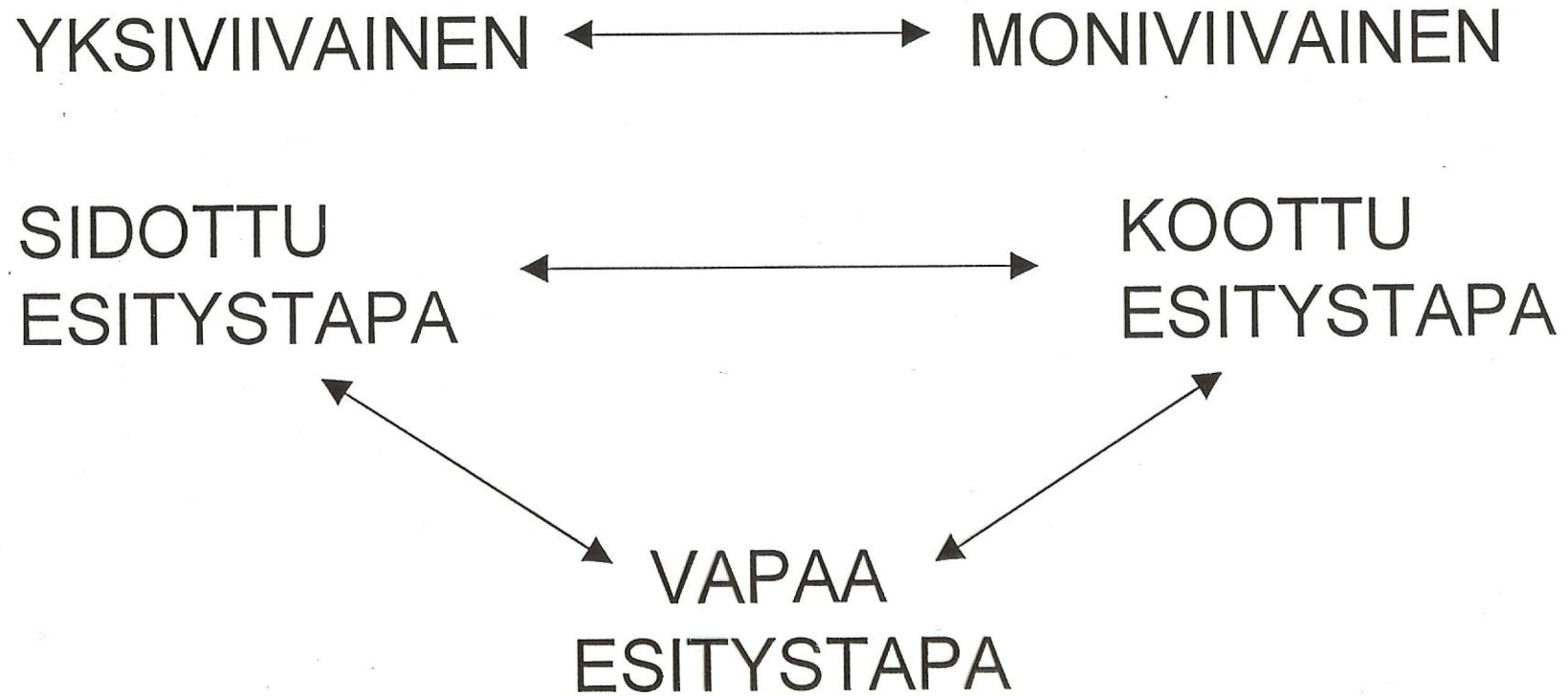
Asennuspiirustukset

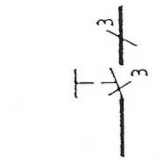
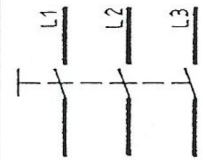

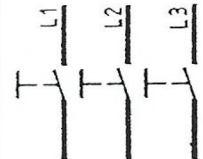
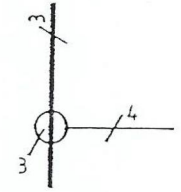
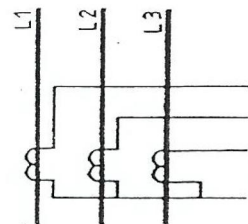
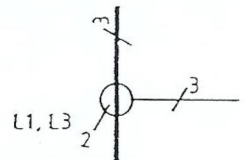
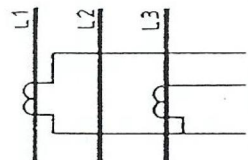
Kaaviopiirustuksia

- Yleiskaavio
- Pääkaavio
- Lohkokaavio
- Virtauskaavio
(vuokaavio)
- Verkkokaavio
- Logiikkakaavio
- Tilannekaavio
- Merkkikaavio
- Silmukkakaavio
- Järjestelmäkaavio
(telekaavio)
- Piirikaavio
- Kojekaavio

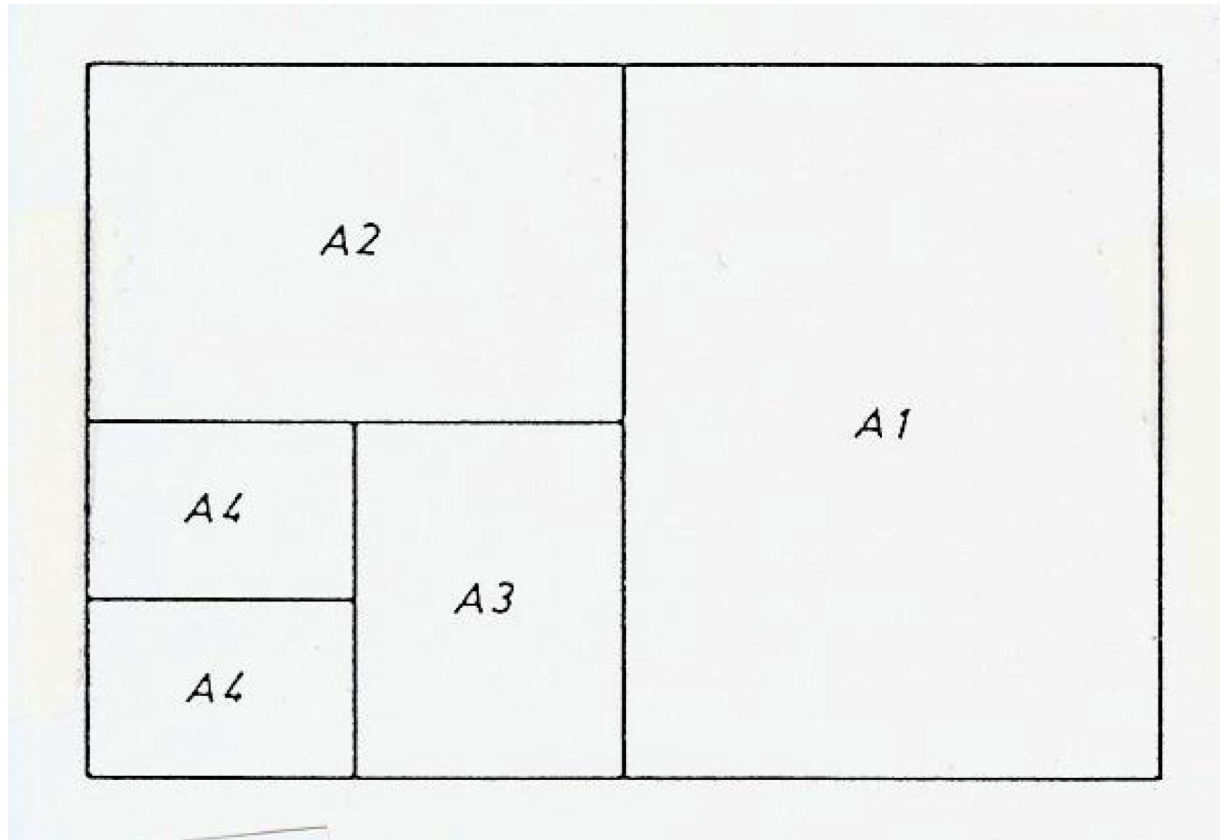
Esitystapoja

Yksiviivainen ja moniviivainen esitystapa

Nro	Yksinkertaistettu esitys	Sama kuin	Selitys
1			Yksi kolminapainen kytkin, käsitoiminen
2			Kolme yksinapaista kytkintä, kaikki käsitoimisia
3			Kaksi virtamuuntajaa, 4 toisioliitintää
4			Kaksi virtamuuntajaa, yksi vaihejohtimessa L1 ja yksi vaihejohtimessa L3, 3 toisioliitintää

Piirustuskoot

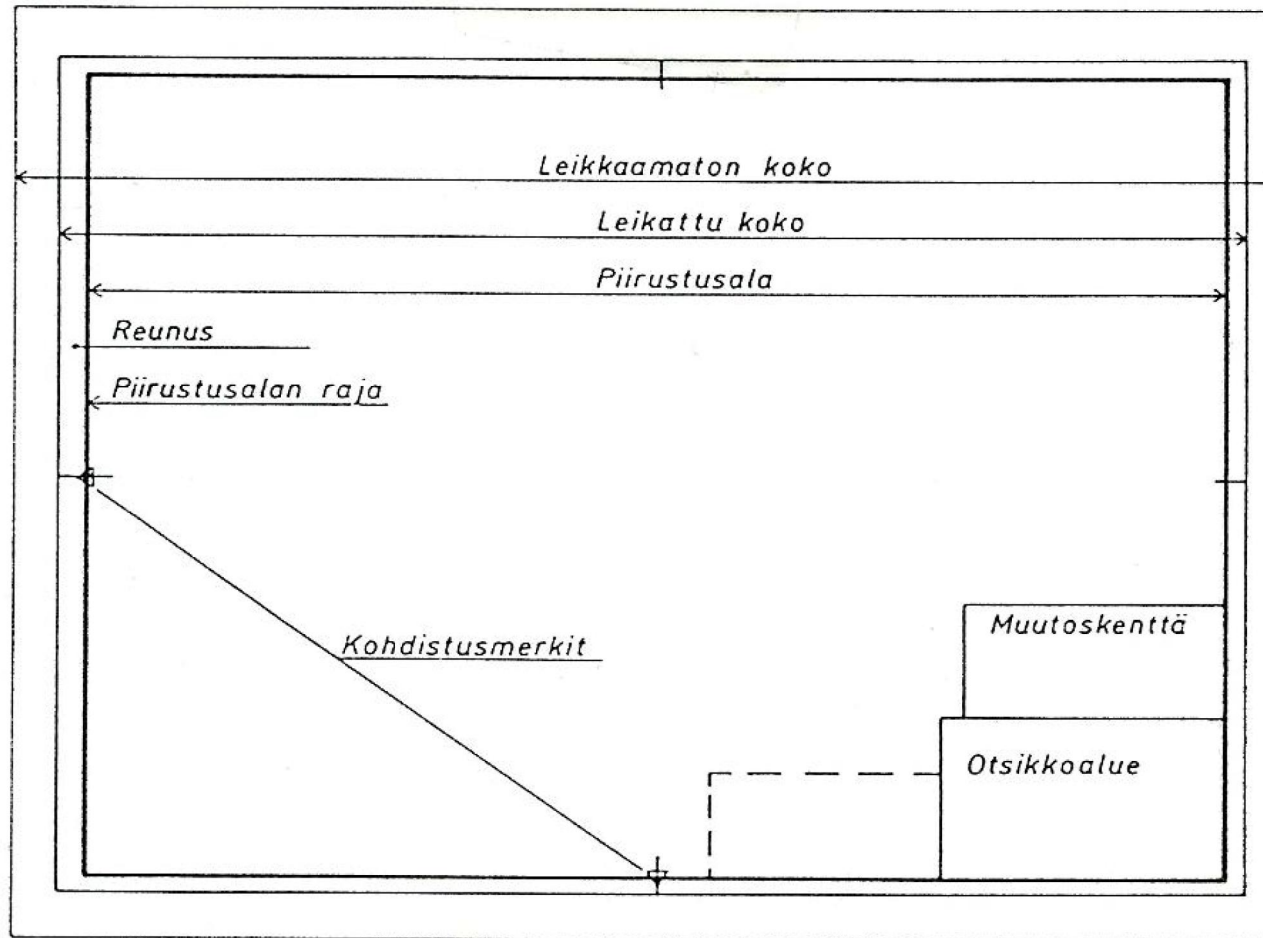
Piirustusten taittäminen

PIIRUSTUS-KOKO	TAITTOKAAVIO	PITUUSTAITTO	POIKITTAISETAITTO
A0 841x 1189			
A1 594x 841			
A2 420x 594			
A3 297x 420			

Konepajataitos

© Tapio Kallasjoki 2017

Piirustuksen osat

Nimiö (otsikkotaulu)

VIRANOMAISET	TIEDOT PIIRUSTUKSESTA
TIEDOT RAKENNUSKOHTEESTA	
TIEDOT SUUNNITTELIJASTA	TUNNISTEET

Esimerkkejä nimiöistä

Piirustuslaji	Urakka		
kohde OTANIEMEN KAPPELI JÄMERÄNTAIVAL 8 02150 ESPOO	piirustus	mk	1:50
INSINÖÖRITOIMISTO RISTO MÄENPÄÄ OY Tietäjantie 4, 02130 ESPOO puh. 020 7890 400 etunimi.sukunimi @maenpaa.com fax 020 7890 401	piirt.	työ N:o	SÄH 06/42-
	tark.	piir. N:o	04
	pvm.	05.02.2007	

K.O.SA	KORTTELI/TILA	TONTTI/No	VIRANOMAISTEN MERKINTÖLÄ			
RAKENNUSTYÖMÄÄRÄ	UUDISRAKENNUS		PIIRUSTUSLAJI	JOKS.No		
			ILMANVAIHTOLAITTEET			
RAKENNUSKOHTIEN NIMI JA OSOITE	NESTE OY PORVOON TUOTANTOLAITOKSET JAKELUTERMINAALIN TOIMISTORAKENNUS		PIIRUSTUKSEN SISÄLTÖ	MITTAKAAVAT		
			POHJAPIIRUSTUS	1:50		
INSINÖÖRITOIMISTO MATTI HALLASAARI OY ASEMAKATUKATU 2 * 00520 HELSINKI * FINLAND TEL. +358-9-142 122 * TELEFAX +358-9-149 6966 * E-MAIL: inststo.hallasaari@dc.fi	SUUNNITTELU	TYÖ No	PIIR.No	MUUTOS		
	LVI	9827 - 401	4			
			PÄIVÄYS	YHTIENK.		
			30.06.1998	RISTO IKONEN		

Esimerkkejä nimiöistä

Alue Area	P003	Otsikko Title	PORVOON TUOTANTOLAITOKSET	NESTE OY	
Laitte Equipment	IA223	JAKELUTERMINAALI			Toimipaikka Department ENGINEERING
Tunnus Code	NE	TOIMISTORAKENNUS			Piirustusnumero Drawing Number NPO-13406
Alkup. suhde Original Scale	1:50	VAI ΔΙΣΤΗΣ			Muutos Revision Lehti Sheet

kaup.-osa 1	kortteli y 1013 tontti 4	RN:o	viranomaisen merkintöjä
rakennustoimenpiteen luonne	UUDISRAKENNUS	piirustuslaji	TYÖPIIRUSTUS
liikennepaikka, osoite, rakennus	KOUVOLA PUOLAKANTIE KESKUSOHJAAMORAKENNUS	piirustusten sisältö (+ viitteet)	mittakaava 1:50
VR rautatiehallitus rakennustoimisto talonrakennusjaosto	Hki, 75. — 5. 25.	ARK A 323 L 151	(25) muutos

4.1 YLEISKAAVIOIDEN PIIRROS- MERKKEJÄ

Tässä esitetyt piirrosmerkit ovat joko standardeissa olevien merkkin mukaisia tai niistä johdettuja tai yhdistelyjä. Merkkejä voidaan käyttää sellaisenaan tai täydennettynä muilla merkeillä tai merkinnöillä.

Yleismerkkejä
Yleismerkit ovat erimuotoisia laitteiden äärikuviota, joiden sisäpuolelle sijoitetaan niitä määrittäviä tekstejä ja/tai tarkennus- ja piirrosmerkkejä.

Käynnistin

Automaattinen käynnistin

Muuttaja, yleismerkki

Tasasuuntaaja

Vaihtosuuntaaja

Jännitteenmuuttaja

Vahvistin

Viestimuunnin

Releyksikkö, 6 relettä

Keskeinen kytkentäpaikka, esim. ristikytkentäteline

Kello, yleismerkki

Merkkilamppu, yleismerkki

Moottori, yleismerkki

Generaattori, yleismerkki

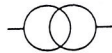
Kolmivaiheinen oikosulkumoottori

Yksivaiheinen oikosulkumoottori

Tasavirtamoottori

Muuntaja, yleismerkki

Tähti/kolmio-kytketty muuntaja

Virtamuuttaja

Jännitemittamuuttaja

Kondensaattoriparisto 200 kVA

6-portainen kompensoinnin säätäjä

Akusto, kapasiteetti 100 ampeeri-tuntia kolmen tunnin purkausajalla

Katkaisija yleiskaaviossa

Erotin yleiskaaviossa

Vaunukatkaisija yleiskaaviossa

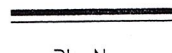
Varoke, yleismerkki

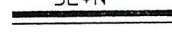
Kahvavaroke, yleismerkki

4.2 PÄÄKAAVIOIDEN PIIRROS- MERKKEJÄ

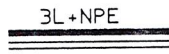
Kaikki tässä esitetyt piirrosmerkit ovat joko standardeissa olevien merkkin mukaisia tai standardimerkeistä johdettuja. Osa merkeistä esiintyy vain Rakennusten piirrosmerkkistandardeissa.

Virtakiskot, perusmerkki

Virtakiskot 3L+N

Virtakiskot, kun järjestelmässä on erillinen suojamaadoitus

Kytkin, yleismerkki

Pääkytkin, yleismerkki

Pääkytkin, 1-napainen

Pääkytkin, 3-napainen, kasinohjattu

Pääkytkin, 3-napainen, kelaohjaus (kontaktori)

Pääkytkin, 3-napainen, moottoriohjattu

Pääkytkin, 3-napainen, ylivirtalaukaisu

Varoke, perusmerkki

Tulppavaroke, 1-napainen

Tulppavaroke, 2-napainen

Tulppavaroke, 3-napainen

Suurjännitevaroke, 1-napainen

Suurjännitevaroke, 3-napainen

Suurjännitevaroke, 3-napainen, vaunukojeisto

Varokekytkin, 3-napainen

Kytkinvaroke, 3-napainen

Varoke-erotin, 3-napainen

Varokekuormaerotin, 3-napainen

Varoke-erotin, 3-napainen, sulakelaukaisu

Varokekuormaerotin, 3-napainen, sulakelaukaisu

Kontaktori, perusmerkki

Kontaktori, 3-napainen

Vaihtokontaktori, 3-napainen

Suojakontaktori, perusmerkki

Suojakontaktori, 3-napainen

Kontaktori, avautuvat pääkoskettimet, perusmerkki

Kontaktori, 3-napainen, avautuvat pääkoskettimet

Johdonsuojakatkaisija, perusmerkki

Johdonsuojakatkaisija, 1-napainen

Johdonsuojakatkaisija, 2-napainen

Johdonsuojakatkaisija, 3-napainen

Magneettisella laukaisulla toimiva johdonsuojakatkaisija

Vikavirtasuojakatkaisija

Katkaisija, perusmerkki

Katkaisija, 3-napainen

Kompaktikatkaisija, ylikuormitus-suoja

Käynnistin, perusmerkki

Käynnistin, automaattinen, ylikuormituslaukaisu

Automaattinen tähtikolmiökäynnistin, ylikuormituslaukaisu

Erillinen lämpöerole päävirtapiirisä, perusmerkki

	Eriellinen lämpörele päävirtapiirissä, yhdessä vaiheessa magneettinen ylivirtalaukaisu
	Ylivirtarele
	Alijänniterele
	Ylivirtarele, jossa on vakioviive
	Ylivirtarele, jossa on asetettava viive
	Säädettävä alijänniterele
	Suunnattu loistehorele, asetettava viive 5...10 s, virran suunta kiskoihin päin
	Maasulkujänniterele, maasulun valvoja
	Vakiohidasteinen ylivirtarele, jossa on myös pikalaukaisu
	Virtamuuntaja yhdessä vaiheessa
	Virtamuuntajat kahdessa vaiheessa
	Virtamuuntajat kolmessa vaiheessa
	Jännitemuuntaja, yleismerkki
	Jännitemittamuuntaja, yleismerkki
	Jännitemittamuuntaja, toisiossa kaksi käämiä
	Ampeerimittari
	Virtamittari
	Volttimittari
	Jännitemittari
	Wattimittari
	Tehomittari
	Jaksolukumittari
	VAR-mittari

	Laskeva wattimittari
	Tuntimittari
	Laskeva ja rekisteröiva tuntimittari
	Laskeva ja rekisteröiva wattituntimittari
	Valintakytkin, 7-asentoinen
	Merkkilamppu, yleismerkki

Värimerkinnät:

	Kansainvälinen	Kansallinen
Punainen	RD	PU
Keltainen	YE	KE
Vihreä	GN	VI
Sininen	BU	SI
Valkoinen	WH	VA
Kirkas	CL	KI

	Apurele, ohjausrele
	Impulssirele
	Painike
	Painike, jossa on merkkilamppu
	Releen kela
	Aikareleen kela
	Kellokytkin, 1-napainen
	Kellokytkin, 2-napainen
	Kellokytkin, 1-napainen, varustettu viikko-ohjelmalla
	Kellokytkin, varustettu jousikäyttöisellä varakäynnillä

	Ohjauskytkin, yleismerkki
	3-asentoinen ohjauskytkin
	Riviliitin, yleismerkki
	6 kpl riviliittimiä
	Käsiohjaus
	Moottoriohjaus
	Moottorivirittimen jousiohjaus
	Automaattinen laukaisu, esim. ylivirtalaukaisu
	Säädön tarkennusmerkki
	Aseteltavuuden tarkennusmerkki
	Kolmiokytkennän tarkennusmerkki
	Tähtikytkennän tarkennusmerkki
	Tahti/kolmiokytkennän tarkennusmerkki
	Maa, maadoitus, yleismerkki
	Suojamaa, suojamaadoitus
	Runko, teline
	Virtauksen suunta, tarkennusmerkki
	Paristo, akusto
	Tasasuuntaaja, akun latauslaite
	Kontaktoritoiminnan tarkennusmerkki
	Erotointitoiminnan tarkennusmerkki

	Kuormaerotintoiminnan tarkennusmerkki
	Katkasijatoiminnan tarkennusmerkki
	Lämpöreleohjaus
	Ohjaus magneettiselta ylivirtasuojalta
	Kaapelipääte
	Työmaadoituksen liitäntäpiste
	Erilaisia ääri viivoja
	Laukaisulukko käsiohjauksessa
	Sähkömagneettinen vapaalaukaisulaite
	Pneumaattinen tai hydraulinen ohjaus
	Sähkömagneettinen ohjaus
	Kello-ohjaus

4.3 VERKKOKAAVIoidEN PIIRROSmerkkejä

	Maanalainen johto
	Vedenalainen johto
	Ilmajohdo, avojohdo
	Ilmajohdo puupylväässä
	Ilmajohdo metalliputkipylväässä
	Ilmajohdo ristikkopylväässä
	Ilmajohdo teräs betonipylväässä
	Kirstuspylväs
	A-pylväs johdon suunnassa

	A-pylväs poikittain
	Harustettu pylväs, lajia ei ole esitetty
	Ilmakaapeli yleensä, pylvästyypit voidaan määrittellä kuten ilma(avo)-johdolla
	Vesistön alitus
	Johto putkessa tai suljetussa kanavassa
	Kaapelikaivo
	Jatkos
	Haarotus
	Maanalainen jatkos
	Säänkestävä kotelointi maan päällä
	Säänkestävästi koteloitu kahvavaro-keakaappi, 12 kpl kolmivaihevarokkeita, koko 1
	Suoja-anodi sinkistä
	Yhteisantennijärjestelmän päävähvistin, kaksi haarakaapelia, erillinen antenni
	Haarotusvahvistin
	Runko- ja haarotusvahvistin, neljä haaraa
	Jaotin, jako kolmeen
	Jaotin, pisteellä merkitään korkeampi lähtötaso
	Haarotin

	Suuntahaaroitin
	Antennipistorasia, päättyvä
	Ketjutettu antennipistorasia
	Vaimennin
	Tehonsyöttöyksikkö ja tehonsyöttökohta
	Nollajohdin, tunnus N
	Suojajohdin, tunnus PE
	Yhdistetty nolla- ja suojajohdin, tunnus PEN
	3L+N+PE
	3L+PEN
	Maadoitusjohdin, tunnus E

4.4 PIIRIKAAVIOIDEN PIIRROSMERKKEJÄ

Suurta osaa tässä esitetyistä merkeistä käytetään piirikaavioiden lisäksi johdotus- pää-, yleis- ym. kaavioiden piirtämisessä.

	Kontaktoritoiminta
	Katkaisijatoiminta
	Erotointoiminta
	Kuormaerotin- ja tehoerotintoiminta
	Automaattinen laukaisu- toiminta
	Asemakytkintoiminta, rajakytkintoiminta
	Jousipalautteinen kosketintoiminta
	Asennon säilyttävä kosketintoiminta

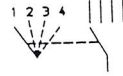
Naiden tarkennusmerkkien käyttö selviää koskettimien piirrosmerkkien yhteydessä.
Eo. merkien lisäksi voidaan eräiden koskettimien piirrosmerkkien yhteydessä käyttää pientä ympyrää, avointa tai mustattua, kuvaamaan koskettimen kääntymispistettä.

	Sulkukosketin, toimiessaan sulkeutuva, lepotilassa auki, vaihtoehtoiset merkit. Tätä piirrosmerkkiä käytetään myös kytkimen yleismerkkinä.
	Avauskosketin, toimiessaan avautuva, lepotilassa suljettu
	Vaihtokosketin, avautuu ennen sulkeutumistaan
	Keskiasentoinen vaihtokosketin, lepotilassa molemmat haarat auki
	Juontokosketin, vaihtokosketin, jonka toinen haara sulkeutuu ennen toisen avautumista, vaihtoehtoiset merkit
	Kaksoissulkukosketin
	Kaksoisavauskosketin
	Pyyhkäisykosketin, kosketin sulkeutuu hetkeksi vetoliikkeen aikana
	Pyyhkäisykosketin, kosketin sulkeutuu hetkeksi päästöliikkeen aikana
	Pyyhkäisykosketin, kosketin sulkeutuu hetkeksi veto- ja päästöliikkeen aikana
	Pyyhkäisykosketin, kosketin avautuu hetkeksi vetoliikkeen aikana
	Johdettavissa: Kosketin avautuu hetkeksi päästöliikkeen aikana.
	Sulkukosketin, sulkeutuu aikaisemmin kuin muut saman kosketinryhmän koskettimet
	Sulkukosketin, sulkeutuu myöhemmin kuin muut saman kosketinryhmän koskettimet

	Avauskosketin, avautuu myöhemmin kuin saman kosketinryhmän muut koskettimet
	Avauskosketin, avautuu aikaisemmin kuin muut saman kosketinryhmän koskettimet
	Sulkukosketin, vetohidastettu
	Avauskosketin, päästöhidastettu
	Sulkukosketin, veto- ja päästöhidastettu
	Kosketinryhmä, jossa on hidastamaton sulkukosketin, vetohidastettu sulkukosketin ja päästöhidastettu avauskosketin
	Merkissä kaksoisviivat osoittavat vaikuttavuutta ja katkoviiva mekaanista yhteyttä.
	Sulkukosketin, jousipalautus. Käytetään vain silloin, kun jousipalautusta halutaan erikoisesti korostaa, ei esim. kontaktorin koskettimissa.
	Sulkukosketin, säilyttää annetun asennon, Esim. impulssireleen kosketin
	Keskiasentoinen vaihtokosketin, jossa on jousipalautus vasemmalta puolelta, säilyttää oikeanpuoleisen asennon.
	Käsinohjattava kytkin, yleismerkki
	Painikekytkin, ei palautuva. Palautuvassa painikekytkimessä, painikkeessa, on oltava palautumista osoittava kolmio.
	Vetokytkin, ei palautuva. Palautuvassa kytkimessä, eli veto- painikkeessa, on oltava palautumista esittävä kolmio.

Kierto(vääntö)kytkin, salpautuva

Yksinapainen, 4-asentoinen kytkin, asennot osoitettu

Sulkukosketin, asema- tai rajakytkin

Toimilaitetta, esim. kytkimen vaanninta voidaan kiertää asentojen 1-4 välillä, mutta ei ympäri.

Avauskosketin, asema- tai rajakytkin

Toimilaitetta voidaan kaantaa vain myötäpäivään.

Kytkin, lämpötuntainen, ei palautuva
Esim. jäätymishälytyn

Käsinohjattava kytkin, yleismerkki
Merkkiä voidaan täydentää lisäämällä siihen erilaisia mekaanista ohjausta esittäviä tarkennusmerkkejä ja muita, esim. virta- ja jännitetietoja.

Avautuva kosketin, lämpötuntainen
Esim. jäätymissuojan kosketin

Kontaktori, kosketin auki lepoasennossa Käytetään myös kontaktorin yleismerkkinä, kosketin-toimintoja ei silloin määritellä.

Omatoimisesti toimiva lämpökytkin, termisellä laukaisulaitteella varustettu suojakatkaisija
Kyseessä ei ole lämpöreleen kosketin.

Automaattisella laukaisulaitteella varustettu kontaktori

Lämpö- ja magneettisella laukaisulla varustettu suojakatkaisija.

Magneettisella laukaisulaitteella varustettu suojakatkaisija
Voidaan lisäksi varustaa termisellä laukaisulla, kuten esim. johdon-suojakatkaisijoissa.

Moottorisuojakytkin, 3-vaiheinen, yksiviivasesitys

Johdonsuojakatkaisija
Laukaisutekijöitä ei ole erikseen määritelty.

Moottorisuojakytkin, 3-vaiheinen, sulkeutuva hälytyskosketin

Jännönsvirtasuojakytkin, vikavirtasuojakytkin

Kaasutäyteinen purkausputki, jossa on lämmöstä toimiva kytkentäelementti, loistevalaisimen sytytin

Kontaktori, kosketin kiinni lepoasennossa

Hitauskytkin, toimii äkillisessä nopeudenmuutoksessa, salpautuva

Releen toimielin, kela, yleismerkki

Elohopeakytkin, keskiasentoinen vaihtokytkin

Kaksikämmisen releen kela, erilliset käämit
Käämien lukumäärä voidaan ilmaista vinoilla poikkiviivoilla.

Yksinapainen, 6-asentoinen kytkin

Kahdella erillisellä käämillä varustettu rele vapaassa esitystavassa

Yksinapainen, 4-asentoinen kytkin
Käytetään, kun asentoja on vähän.

Päästohidasteisen releen kela

Vetohidasteisen releen kela

Päästo- ja vetohidasteisen releen kela

Mekaanisesti lukkiutuvan releen kela
Esim. impulssireleen kela

Lämpöreleen toimielin
Päävirta kulkee toimielimen läpi.

Lähestymisanturi

Kosketusanturi

Kosketuksen tunteva kytkin

Lähestymiskytkin

Mekaaninen, pneumaattinen tai hydraulinen kytkentä

Mekaanisen kytkennän vaihtoehtoinen esittämistapa.
Tätä merkintää on käytettävä, jos käytettävissä oleva tila ei salli katkoviivan käyttöä.

Hidastettu toiminta
Toiminta on hidastettu kaaren keskipisteeseen päin (vrt. sateenvarjo).

Automaattinen palautus
Palautuminen alkuasentoon, kun vaikuttava voima lakkaa vaikuttamasta, esim. kun painikkeen painaminen lopetetaan. Palautumisen suunta osoitetaan kolmiolla.

Pidäke, ei automaattista palautusta, laite säilyttää annetun asennon.
Esimerkiksi suojakytkimen lukkiutuminen toiminta-asentoon.

Pidäke vapaana

Pidäke kytkettynä

Mekaaninen lukinta kahden laitteen välillä.
Esimerkiksi mekaaninen lukitus jännite-erottimen ja maadoitus-erottimen välillä.

Salpalaitte vapaana

Salpalaitte kytkettynä

Estolaite

Estolaite, liike vasemmalle estetty

Mekaaninen kytkentä, kytky

Mekaaninen kytkentä, kytkentä vapaana

Mekaaninen kytkentä kytkettynä

Yksisuuntaisen pyörimisliikkeen kytkentälaitte, oikeanpuoleinen laite lähtee pyörimään vain silloin, kun vasemmanpuoleinen laite pyörii vastapäivään.

Jarru

Sähkömoottori, jarru vaikuttaa

Sähkömoottori, jarru vapaana

Hammasvaihde

Laukaisulukko mekaanisessa kytkennässä, esim. vähäjykytkimessä. Laukaisua ei voida estää kiinniohjauksella.

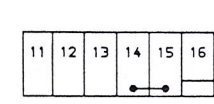
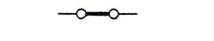
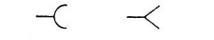

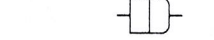

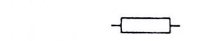

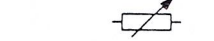
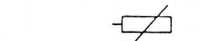
Sähkömagneettisella laukaisimella varustettu vapaalaukaisulaite, esim. erottimen avaus sähkömagneettilaukaisimella.

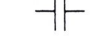
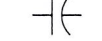
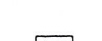
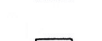

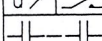

Ohjaus käsin, yleensä

 Ohjaus kasin, tahaton käyttö esitetty
 Ohjaus vetämällä
 Esimerkiksi vetokytkin
 Ohjaus kaantamalla
 Ohjaus painamalla tai työntämällä
 Ohjaus lähivaikutuksella
 Esim. magneettinen lähestymiskytkin
 Ohjaus hipaisemalla
 Hätäkytkin, sienimäinen muoto esittää turvallisuuspiirrettä
 Ohjaus käsipyörällä
 Esim. öljykytkin suurjännitelaitoksessa
 Ohjaus polkimella
 Ohjaus vivulla tai sauvalla
 Esim. erotin suurjännitekojeistossa
 Ohjaus irroitettavalla kahvalla tai vääntimellä
 Ohjaus avaimella
 Ohjaus kammella
 Esim. vähäöljykytkimen viritys
 Ohjaus rullalla tai vastaavalla
 Esim. rajakytkin
 Ohjaus muotopyörällä
 Esim. ohjelmakoneistoissa
 Varastoitua mekaanista energiaa käyttävä ohjaus.
 Energian laatua kuvaava tieto voidaan lisätä nelikulmion sisään, esim. F = jousiohjain.

 Pneumaattinen tai hydraulinen ohjaus, toiminta vain yhteen suuntaan.
 Ohjaus sähkömagneettisella ylivirtasuojalla
 Ohjaus termisellä käyttölaiteella
 Esim. lämporele, terminen ylivirtasuojaus
 Ohjaus sähkömoottorilla
 Ohjaus sähkökellolla
 Nestepintaan perustuva ohjaus
 Esim. uimurikytkin
 Tapahtumien lukumaaraan, laskimen toimintaan perustuva ohjaus
 Virtaukseen perustuva ohjaus
 Maa, maadoitus, yleismerkki
 Hairioton maa, hairioton maadoitus
 Suojamaa, suojamaadoitus
 Tätä piirrosmerkkiä käytetään yleismerkin asemesta osoittamaan maadoitusliitintä, jolla on tietty suojausominaisuus, esim. suojausta sähköiskua vastaan vikatapauksessa, (suojamaadoitettu laite).
 Runko, teline
 Vaihtoehtoisista esitystapaa ilman vinoviivoja voidaan käyttää, ellei sekaantumisen vaaraa ole.
 Tasapotentiaalisuus
 Kestomagneetti
 Liikkuva kosketin, liukukosketin
 Esim. potentiometrin liukukosketin
 Testauskohdan osoitus
 Käytetään myös suojamaadoituksen liitintäpisteen merkkinä

 Johdinten liitäntä
 Liitäntä on tarkoitettu kiinteäksi.
 Liitäntäpiste, liitin
 Liitos voidaan suhteellisen helposti avata.
 Liitinrima, liitäntäpisteet on esitetty numeroituna, liittimet 14 ja 15 on liitetty toisiinsa, liitin 16 on katkaistava, esim. mittausliitin.
 Avattava johdinten liitos
 Esim. riviliitin.
 Pistukka tai pistukan yksi napa, naaraskosketin tai sen yksi napa
 Pistike tai pistikkeen yksi napa, uroskosketin tai sen yksi napa
 Pistoliitin, uros- ja naaraskoskettimet
 Liitinyksikkö, kiinteä ja irroitettava osa
 Merkkejä käytetään, kun halutaan erottaa toisistaan liitinyksikön kiinteä ja irroitettava osa.
 Vastus, yleismerkki
 Muuttuvuutta, vastuksen arvoa ja tehonkestoa jne. tarkennusmerkkejä voidaan lisätä piirrosmerkin viereen.
 Säädettävä vastus
 Jännitteestä riippuva vastus eli varistori, vastuksella on epälineaarinen jännitteestä riippuva muuttuvuus. U voidaan korvata yksikön tunnukseksi V (voltage), tai sen arvolla.
 Säädettävä vastus, jossa on liukukosketin
 Aseteltava potentiometri, trimmeri

 Säädettävä hiililevyvastus
 Lämmityselementti, lämmitysvastus
 Merkkiä käytetään mm. rakennusten sähkölämmityksen piirustuksissa, jolloin se voidaan pituudeltaan piirtää mittakaavassa.
 Kondensaattori, yleismerkki
 Kiinteän paperikondensaattorin tai keramiikan kondensaattorin ulkoelektrodi esitetään kaarevalla viivalla.
 Kompensointiparisto, yksivaiheinen
 Kompensointiparisto, kolmivaiheinen, kytketty kolmioon
 Automaattinen kompensointiparisto säätimiseen ja kytkentälaitteeseen
 Induktiokäämi, induktanssi, kela, käämi, yleismerkki
 Puolijohdediodi, yleismerkki
 Loistediodi, LED, yleismerkki
 Kun loistediodi on merkkilampunna, voidaan käyttää merkkilampun piirrosmerkkiä.
 Lämpötilasta riippuva diodi
 Voidaan käyttää esim. sähköisten lämpötilamittareiden antureissa.
 Yksisuuntainen läpilyöntidiodi
 Esim. zenerdiodi jännitteensäätimissä.
 Kaksisuuntainen läpilyöntidiodi
 Kaksisuuntainen diodi, DIAC
 Esim. ohjausdiodi valosäätimissä.

	Diodityristori, ei johda estosuunnassa
	Kaksisuuntainen diodityristori
	Diodityristori yleensä
	Kaksisuuntainen diodityristori, TRIAC
	PNP-transistori Tarvittaessa voidaan käyttää ympyräkehystä.
	NPN-transistori Kollektori on kytketty kuoreen.
	Fotovastus Johtavuus on riippuvainen valosta.
	Fotodiodi
	Fotopari, aurinkokenno
	Fototransistori, PNP-tyyppinen
	Valokenno
	Puolijohdetyyppinen ionisoivan säteilyn ilmaisim
	Näyttävä, osoittava mittauslaite, perusmerkki

	Tallentava, rekisteroiva mittauslaite, perusmerkki
	Integroiva, laskeva mittauslaite, energiamittari, perusmerkki Piirosmerkki voi esittää myös laskevan mittarin kaukonäyttölaitetta.
	Volttimittari Jännitemittarin tunnus on U.
	Loisvirtamittari Virtamittarin tunnus on I.
	Laskevan mittarin ohjaama huipputehon osoitinlaite
	Varimittari Loistehon mittarin tunnus on Q.
	Tehokerroinmittari
	Vaihekulmamittari
	Taajuusmittari Jaksolukumittarin tunnus on f.
	Tahdistusmittari
	Aaltomittari
	Oskilloskooppi
	Erojännitemittari

	Galvanometri
	Suolaisuusmittari
	Lämpömittari, pyrometri
	Pyörimisnopeusmittari, takometri
	Tallentava, esim. piirtävä wattimittari. Tehomittarin tunnus on P.
	Oskillografi
	Tuntimittari. Aikamittarin tunnus on t.
	Yhteen suuntaan kulkevaa energiaa mittaava wattituntimittari
	Ylietehon osoittava wattituntimittari
	Lähettimellä varustettu wattituntimittari
	Wattituntimittarin kirjoittimella varustettu osoitinlaite
	Huipputehon osoituksella varustettu wattituntimittari
	Laskuritoiminnan tarkennusmerkki
	Pulssilaskuri, sähköinen

	Lamppu, merkkilamppu, yleismerkki
	Merkkilamppu monivivaisessa esityksessä, johdinviivojen liittymisen merkkiin on esitetty
	Viilkuva merkkilamppu

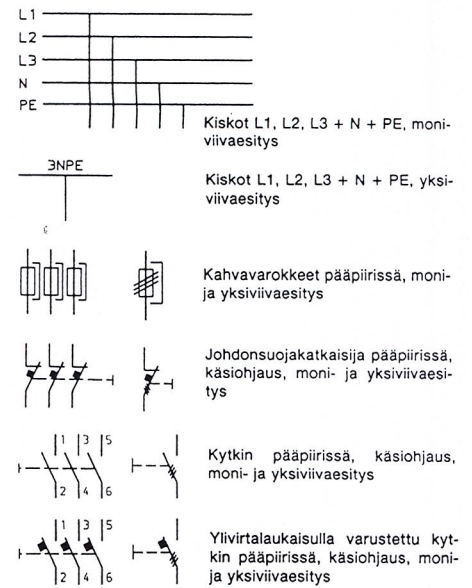
Tarvittaessa lamppujen väri merkitään piirosmerkin viereen käyttäen seuraavia tunnuksia:

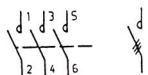
RD = red	= punainen	= PU
YE = yellow	= keltainen	= KE
GN = green	= vihreä	= VI
BU = blue	= sininen	= SI
WH = white	= valkoinen	= VA
CL = clear	= kirkas	= KI

Suomessa vaihtoehtoisesti

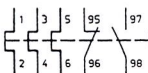
	Sähkömekaaninen ilmaisim, vilkku
	Sähkömekaaninen asennonosoitin. Merkinä kaksi toiminta-asentoa.

4.5 JOHDOTUSKAAVIODIEN PIIROSMERKKEJÄ

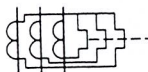

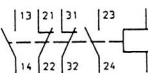
Kontaktorin pääkoskettimet, monivaiheisyys

Lämpörele koskettiminen, palautus käsin, monivaiheisyys

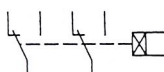
Virtamuuntajakäyttöinen lämpörele, palautus käsin, monivaiheisyys

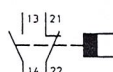
Apukontaktori, koskettimet 2S+2A

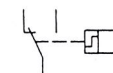
Pistokekantainen rele, koskettimet 2S+2A

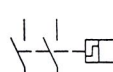
Vetohidastettu rele, 2 vaihtokosketinta

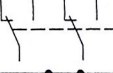
Päästöhidastettu rele, koskettimet 1S+1A

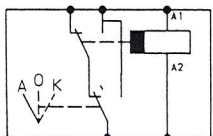
Sysäys(impulssi)rele, 1 vaihtokosketin

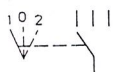
Sysäys(impulssi)rele, pääkosketin ja yksi apukosketin

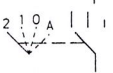
Kellokytkin, 2-piirinen

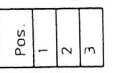
Porrasvaloautomaatti

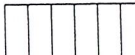
Ohjauškytkin 1-0-2, 1-napainen

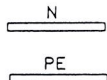
Ohjauškytkin 2-1-0-A, 1-napainen

Pääpiirin riviliittimet

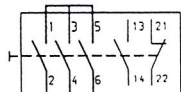

Riviliitinryhmä, 6 liittintä

Nollakisko

Suojamaadoituskisko

Turvakytkin, varustettu apukoskettimilla 1S+1A

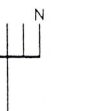
Kolmivaiheinen oikosulkumoottori

Kaksinopeuksinen, kolmivaiheinen oikosulkumoottori

Tähti/kolmiokytkentäinen oikosulkumoottori

Johtoryhmä 3L+N

Johdin, johdinippu, linja, kaapeli, piiri, virtapiiri, siirtotie

Kun viiva esittää johdinryhmää, esim. kaapelia tai johtimia putkessa, voidaan johdinten lukumäärä ilmaista joko vastaavalla määrällä viinoja poikkiviivoja, tai yhdellä poikkiviivalla ja lukumäärää ilmaisella numeromerkinnällä. Yleiseksi käytännöksi on muodostunut, että neljä johdinta tai vähemmän merkitään poikkiviivoilla ja viisi johdinta tai enemmän merkitään numeromerkinnällä ja yhdellä poikkiviivalla.

Siirtyminen yksivaiheisesta esitystavasta monivaiheiseen esitystapaan, johtimien yhdistäminen johdinnipuksi.

Johtimien lukumäärää nipussa esittävä merkintä voidaan jättää pois, mikäli se ei ole tarpeen selvyyden vuoksi.

3N 50Hz 380 v
Cu 3x35+16

Johdinta tai johdinryhmää kuvaavan viivan yläpuolella voidaan esittää lisätietoja virtalajista, jakelu-järjestelmästä, taajuudesta ja jännitteestä.

Viivan alapuolella voidaan esittää piirin johdinten lukumäärä ja johdinten poikkipinta-ala ja materiaali kemiallisella merkinnällä. Kaapelin tyyppimerkintä voidaan esittää kokomerkinnän edessä lisätietona.

Taipuisa johdin
Esim. kumikaapeli, liitosjohto

Johtavalla sähköisellä suojauksella varustettu johdin
Esim. koaksiaalikaapeli antennijärjestelmässä.

Kaksi yhteen kierrettyä johdinta.

Kaapelin johtimet (kolme) tai johdot samassa putkessa tai saman vaipan sisällä

Jos piirustuksessa esitetyistä johtimista on useita kierretty yhteen, tai ne ovat saman suojavaipan sisällä, voidaan yhteenkuluvuus esittää viiteviivalla ja avuonullilla.

Viidestä johtimesta kaksi on samassa kaapelissa tai putkessa

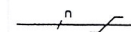
Kaapeli, jossa kaksi johdinta on kierretty yhteen.

Johdinten liitäntä
Liitäntä on tarkoitettu kiinteäksi.

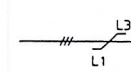
Liitäntäpiste, liitin
Liitos voidaan suhteellisen helposti avata.

Johdinten haaroittuminen
Piste voidaan jättää pois, jos erehdyksen vaaraa ei ole.

Kaksinkertainen johdinten haaroittuminen

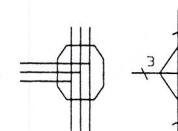
Yksivaiheisyksessä on n kappaletta johtimia. Keskenään vaihdetut johtimet voidaan esittää lisämerkinnällä.

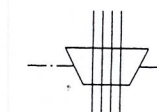
Vaiheiden L1 ja L3 vaihtaminen

Kaapelin päätte
Päätte on yhteinen kolmelle yksijohdinkaapelille.

Kaapelihaaroitus kolmijohdinkaapelille
Moni- ja yksivaiheinen esitys.

Painekestävä kaapelin läpiviennitiivistä seinämässä
Puolisuunnikkaan pitempi sivu on korkeamman paineen puolella.

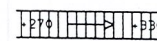
4.6 JOHTOTIEPIIRUSTUSTEN PIIRROSMERKKEJÄ

Kaapelihylly vaakasuorassa

Kaapelihylly pystyssä

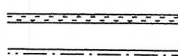
Kaapelihyllyn korkeusaseman muutos

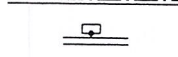
Kaapelihyllyn keskikannatin

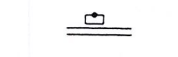
Kaapelihyllyn reunakannattimet

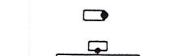
Johtokouru

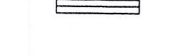
Ripustuskisko

Asennuslista vaakasuorassa alhaalla

Asennuslista vaakasuorassa ylhäällä

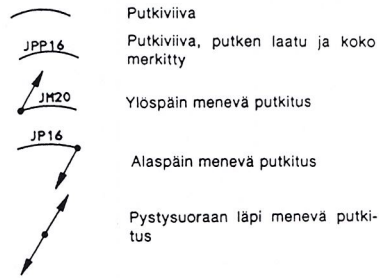

Asennuslista pystyssä

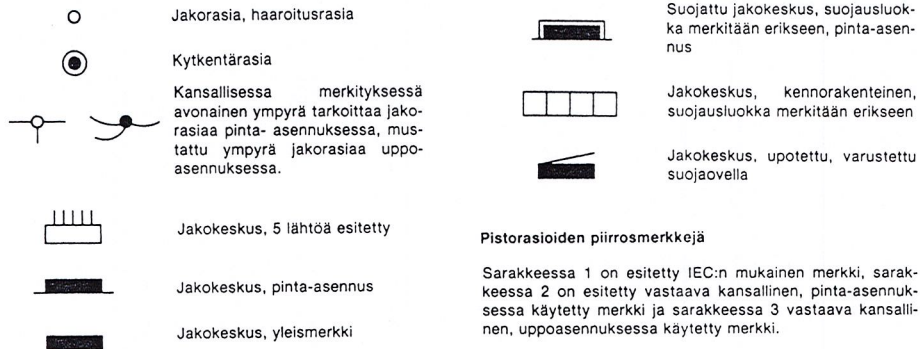

Kynnyslista

o	Asennus putkeen, yleensä
o 32	Asennus D = 32 mm putkeen
o Fe5	Asennus erittäin lujaan teräsputkeen
o Al4	Asennus lujaan alumiiniputkeen
o M25 3	Asennus keskilujaan (muovi) putkeen, D = 25 mm
o M32 3/300000	Asennus taipuisaan, keskilujaan muoviputkeen, D = 32, lämpöluokka 05
o Fe50 5/1100100	Asennus erittäin lujaan, D = 50 mm, jäykkään, sähköä johtavaan teräsputkeen, joka on kevyesti suojattu korrosiota vastaan
TAP16	Asennus TAP-putkeen, D = 16 mm
JPP20	Asennus JPP-putkeen, D = 20 mm

4.7 ASENNUSPIIRUSTUSTEN PIIRROSMERKKEJÄ

Sarake 1	Sarake 2	Sarake 3	
			Pistorasia sähkövoimaverkossa, yleismerkki
			Yksiosainen pistorasia ilman suojaosketintä
			Kaksoispistorasia ilman suojaosketintä
			Kolmoispistorasia ilman suojaosketintä
			Kolmoispistorasia ilman suojaosketintä, vaihtoehtoinen piirrosmerkki
			Suojakosketinpistorasia, yksiosainen
			Suojakosketinpistorasia, kaksiosainen
			Sulkulaitteella varustettu yksiosainen pistorasia ilman suojaosketintä, ns. turvapistorasia
			Sulkulaitteella varustettu kaksiosainen pistorasia ilman suojaosketintä
			Sulkulaitteella varustettu yksiosainen suojaosketinpistorasia
			Sulkulaitteella varustettu kaksiosainen suojaosketinpistorasia
			Yksinapaisella kytkimellä varustettu yksiosainen pistorasia, ilman suojaosketintä
			Yksinapaisella kytkimellä varustettu yksiosainen suojaosketinpistorasia
			Lukitsevalla yksinapaisella kytkimellä varustettu yksiosainen pistorasia ilman suojaosketintä

Sarake 1	Sarake 2	Sarake 3
		Lukitsevalla yksinapaisella kytkimellä varustettu yksiosainen suojakosketinpistorasia
		Erotusmuuntajalla varustettu yksiosainen pistorasia ilman suojakosketinta, esim. parranajokoneen pistorasia
		Erotusmuuntajalla varustettu yksiosainen suojakosketinpistorasia
		Viisinpainen suojakosketinpistorasia 3L+N+PE, nimellisvirta merkitään tarvittaessa
		Viisinpainen suojakosketinpistorasia 3I+N+PE, varustettu lukittuvalla kolminapaisella kytkimellä
		Tietoliikenneverkon pistorasia, yleismerkki
		Merkkiä täydennetään kirjainmerkinnöillä erottamaan eri tarkoituksiin käytettyjä pistorasioita:
		TP = puhelin MP = mikrofoni LS = kovääninen FM = taajuusmodulointi (ULA) TV = televisio TX = telex
		Kansallisesti ovat käytössä myös järjestelmäkohtaiset piirrosmerkit:
		Puhelinpistorasia
		Pikapuhelinpistorasia
		Antennipistorasia
		Mikrofonipistorasia
		Kaiutinpistorasia
		n-napainen telepistorasia

Kytkimien ja painikkeiden piirrosmerkkejä

Kytkimissä mahdollisesti oleva nollaliitin merkitään kirjaimella N ja pisteellä.

Sarake 1	Sarake 2	Sarake 3
		Kytkin, yleismerkki
		Merkkivalolla varustettu kytkin
		Yksinapainen määräjän toimiva kytkin
		Kaksinapainen kytkin
		Sarjakytkin, varustettu nollaliittimellä
		Vaihtokytkin
		Ristikytkin
		Rasihimmennin
		Yksinapainen vetokytkin
		Kaksoiskytkin, yksi+yksi
		Kaksoiskytkin, yksi+vaihto
		Kaksoiskytkin, vaihto+vaihto
		Kolminapainen kytkin
		Painike
		Merkkilampulla varustettu painike
		Painike, jonka tahaton käyttö on estetty esim. suojalasilla
		Telelaitteiden painike
		Merkkilamppu
		Määräjän toimiva laite

Sarake 1	Sarake 2	Sarake 3
		Kellokytkin
		Vartiointijärjestelmän laite tai vartiointi-ilmoituskytkin

Valopisteiden ja valaisimien piirrosmerkkejä

	Valopisteeseen päättävä johdotus
	Valopiste, varustettu rasialla
	Seinävalopiste
	Seinävalopiste, varustettu rasialla
	Seinävalopiste valaisimeen, valaisimessa kytkin
	Seinävalopiste valaisimeen, valaisimessa kytkin ja pistorasia
	Valopiste, varustettu valaisimella No 5
	Valopiste, varustettu upotetulla, pyöreällä valaisimella
	Valopiste, varustettu upotetulla, nelikulmaisella valaisimella
	Loistelamppuvalaisin, yleismerkki
	Kolmelamppuinen loistelamppuvalaisin
	5-lamppuinen loistelamppuvalaisin
	Valopiste, varustettu yksiputkisella loistelamppuvalaisimella
	Valaisin piirretään pituudeltaan mittakaavaan.

	Valopiste, varustettuna kaksiputkisella loistelamppuvalaisimella
	Valaisin piirretään pituudeltaan mittakaavaan
	Valopiste, varustettu valaisimella, jossa on ympyränmuotoiset loisteputket
	Valopiste, varustettuna upotetavalla, yksiputkisella loisteputkivalaisimella
	Valaisinkehys piirretään mittakaavaan.
	Valopiste, varustettuna upotetavalla, kolmiputkisella loistelamppuvalaisimella
	Valaisinkehys piirretään mittakaavaan.
	Valopiste, varustettu ripustettavalla valaisimella
	Valopiste, varustettu valaisinliittimellä
	Kruunuvalopiste
	Valopiste, varustettu kruunuvalaisimen liittimellä
	Valonheitin, yleismerkki
	Kohdevalonheitin
	Valonheitin, laaja valon säteilykulma
	Valonheitin puupylyvässä
	Valonheitin metallipylyvässä
	Kaksi pylväsvalaisinta metallipylyvässä
	Purkauslampan liitäntälaite
	Merkkiä käytetään, jos liitäntälaite ei sisälly valaisimeen.

	Valokilpi, mainosvalo
	Talon numerovalo, (seinässä)
	Poistumisreitivalo, (ovimerkkivalo)
	Turvavalon symboli
	Itsenäinen poistumisreitivalovalaisin, varustettu omalla virtalähteellä (akulla)
	Itsenäinen turvavalovalaisin, varustettu omalla virtalähteellä (akulla)
	Turvavalokytkin ja merkkilamppu

Erialaisten laitteiden piirrosmerkkejä

	Vedenlämmitin, syöttöjohto esitetty
	Sähköliesi
	Jääkaappi tms. sähköä käyttävä laite
	Tarkoitus selvennetään kirjainmerkeillä, esim:
	JK = jääkaappi
	PK = pakastekaappi
	APK = astianpesukone
	PPK = pyykinpesukone
	KVK = kuivauskaappi
	KVR = kuivausrumpu
	SGR = sähkögrilli
	SU = sähköuuni
	MU = mikroaaltouuni
	YK = yleiskone
	MK = mankeli
	SPP = sähköpaistinpannu
	LH = lämpöhaude
	PA = pakasteallas
	KY = kylmäallas
	KK = kylmäkaappi
	KT = keittotaso
	VK = viileäkaappi
	KY = kylmiö
	PA = pakastin
	LL = lämmityslaite yleensä
	Puhallin, syöttöjohto esitetty
	Kolmivaiheinen oikosulkumoottori

Yksivaiheinen oikosulkumoottori

1000/1500

Kaksivaiheinen, 1000/1500 r/min kolmivaiheinen oikosulkumoottori

Tähtikolmiomoottori

Säätötermostaatti

Painekytin

Kosteusanturi

Magneettiventtiili

Moottoriventtiili

Säätöpellin moottori

Säätökeskus

Hämäräkytkin

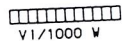
Sähkölämmitin, piirretään pituudeltaan mittakaavaan

Tarvittaessa voidaan piirrosmerkkiä täydentää lisämerkinnöillä, joilla ilmaistaan lämmittimen laji, korkeus ja nimellisteho. Lajitunnukseksi käytetään seuraavia kirjaintunnuksia:

VI = virtauslämmitin
SU = suijettu lämmitin
SÄ = säteilylämmitin
VA = varaava lämmitin
UU = uunilämmitin
PU = puhalluslämmitin
SK = sähkökattila
LS = lämpösäiliö

Esimerkiksi:

V1/1000 W

Virtauslämmitin, teho 1000 W

VA-600/800 W

Varaava lämmitin, teho 800 W, korkeus 600 mm

Merkinantolaitteiden piirrosmerkkejä

Keskusyksikkö, numero ilmaisee järjestelmän, uppo- ja pinta-asennus

Koteloitu muuntaja, pinta-asennus

Painikeryhmä, uppo- ja pinta-asennus

Merkkilamppu, uppo- tai pinta-asennus

Soittokello

Summeri, uppo- ja pinta-asennus

Merkinantotorvi

Sireeni

Kumistin

Huonemerkkilamppu

3-osainen huonemerkkilamppu

Kutsuryhmien merkkilamppuryhmä

Palautusrele

Lasnaolkytkin

Summeri/merkkilamppuyhdistelmä

Koputuskoje ovipiessä

Koputusjärjestelmän pöytakoje ja pistorasia

Sähkölukko

Sähkösalpa

Ovikytin, uppo- ja pinta-asennus

Ovikosketin, uppo- ja pinta-asennus

Telejakorasia, uppo- ja pinta-asennus

Telekaapelin haarotus

Valonumerotaulu, uppo- ja pinta-asennus

Henkilöhakutaulu seinässä

Henkilöhakutaulu katossa

Kaksipuoleinen henkilöhakutaulu seinässä

Kaukolämpömittauspiste

Kaukolämpömittauksen keskusyksikkö

Valokennolaitteiden keskusyksikkö

Valokennolaitteiden lähetin

Valokennolaitteiden vastaanotin

Valokennolaitteiden peili

Puhelin- ja pikapuhelinlaitteiden piirrosmerkkejä

Puhelinkone yleensä

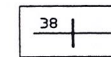
Näppäinpuhelin

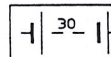
Rahapuhelin

Pikapuhelinkone pöydällä ja seinässä

Pikapuhelinlaitteiden keskusyksikkö

Puhelinlaitteiden akusto

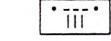
24 V/60 Ah

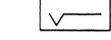
Pikapuhelinlaitteiden virtalähde

Porttipuhelin

Porttipuhelintaulu ulko-ovella

Talojakamo

Keskusradio- ja vahvistinlaitteiden piirrosmerkkejä

Vahvistin

Kovaaäninen, uppo- ja pinta-asennus

Kovaaäninen, osittain upotettu

Säätimellä varustettu kovaaäninen, pinta-asennus

Kovaaänisen säädin, uppo- ja pinta-asennus

Kahden ohjelman säädin, uppo- ja pinta-asennus

Säädin ja pakkoosyöttörele, uppo- ja pinta-asennus

Mikrofoni

Vahvistin keskus

Aikakellolaitteiden piirrosmerkkejä

Pääkello

		Sivukello seinässä ja katossa
		Synkronikello seinässä ja katossa
		Päivyrrikello
		Digitaaliosoituksella varustettu kello
		Ajanleimauslaite
		Ajanleimauslaite, synkronikojeisto
	50	Kellokeskus
	50	Kellojärjestelmän virtalähde

Paloilmoitusjärjestelmän piirrosmerkkejä

	Lämpöilmaisin	
	Lämpöilmaisin, IP34	suojausluokka
	Liekki-ilmaisin	
	Ioni-ilmaisin, savuilmaisin	
	Differentiaali-ilmaisin	
	Kaasuilmaisin, kaasun läji ilmaistään kemiallisella merkillä	
		Paloilmaisinpainike, uppo- ja pinta-asennus

		61	Paloilmaisinpainike ja merkkilamppu, uppo- ja pinta-asennus
		61	Paloilmaisinpainike varustettuna merkkilampulla ja puhelinpistukalla
		61	Paatevastus, uppo- ja pinta-asennus
		61	Paloilmoitusjärjestelmän keskusyksikkö
		61	Paloilmoitusjärjestelmän virtalähde
		61	Paloilmoitusjärjestelmän akusto

Suojelujärjestelmien piirrosmerkkejä

		62	Suojelujärjestelmän painike, uppo- ja pinta-asennus
		65	Hiljaisen hälytysjärjestelmän painike
		63	Siirrettävä yllätyspainike
		63/65	Siirrettävä yllätys- ja hiljaisen hälytyksen painikekoje
		A 62	Holvin ovikoje, pistokeliitäntä
		q	Tärinähälyttimen keskusyksikkö
		q	Tärinähälytyn
			Ovikytin, uppo- ja pinta-asennus
			Lukkokieliytin
			Ovikosketin, uppo- ja pinta-asennus
			Heilurikosketin

			Ikkunan värähdyskosketin
		62	Ohituskytkin, uppo- ja pinta-asennus
			Liiketutka
			Infrapunaimmainen
		62	Hälytysmatto
			Panssarilasi, jossa on suojalanka
			Foliosuojaus
			Magneettikytkin
			Suojalangoitus
		62	Suojeluhälytyksen keskusyksikkö
		65	Hiljaisen hälytyksen keskusyksikkö

Televisio- ja ATK-laitteiden piirrosmerkkejä

		72	Televisiojärjestelmän vahvistin
		72	Televisiokamera
		72	Televisiokamera, kattoasennus
			Televisiomonitori
			Monitorikeskus
		80	ATK-laitteiden keskusyksikkö
		80	ATK-paate

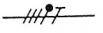

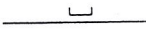
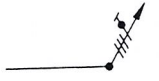

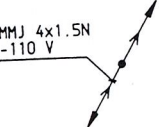
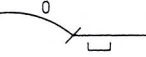
	80	ATK-kirjoitin
	80	ATK-piirturi
	36	Telex-laite
	37	Telefax-laite

Antennijärjestelmien piirrosmerkkejä

		Antenni
	71	Antennin maadoituspiste
		Päävahvistin antennineen, vino- viiva esittää haarakaapelia
		Päävahvistin ilman antennia, tule- va ja lähtävä runkokaapeli on esi- tetty
		Runkovahvistin ja sen yhteydessä oleva haaroitusvahvistin, runko- kaapeli ja kolme haarakaapelia.
		Jaotin, kaksi lähtöä
		Tehonsyöttöyksikkö, vaihtosähkö
		Haaroitusvahvistin asennettuna runkovahvistimen yhteyteen
		Jaotin, yleismerkki

Johtoasennusten piirrosmerkkejä

		Nollajohdin, kirjaintunnus N
		Suojajohdin, kirjaintunnus PE
		Yhdistetty nolla- ja suojajohdin, kirjaintunnus PEN

	Kolmivaiheinen johdotus, jossa nollajohdin ja erillinen suojajohdin Maajohtoa, maadoitusta merkitään kirjaimella E.	<u>3ML2.5</u>	3ML2.5 3 kpl muovilankoja ML 2.5
	Ylöspäin menevä johdotus	<u>5MK6/JM25</u>	5MK6/JM25 5 kpl muovieristeisiä johtoja MK 6 asennettuna jäykkään muoviputkeen JM25
	Alaspäin menevä johdotus	<u>MMJ 3x1.5/JPP16</u>	MMJ 3x1.5S/JPP16 Muovieristeinen kaapeli MMJ 3x1.5, jossa yksi johdin on nollajohdin ja yksi johdin on suojajohdin asennettuna jäykkään pistoputkeen JPP16
	Pystysuoraan läpi menevä johdotus		Asennus kaapelihyllylle
	Esimerkkejä:		Asennus kaapelikanavaan
	Ylöspäin menevä johdotus, kolme vaihejohdinta ja yhdistetty nollasuojajohdin	<u>L</u>	Asennus sähkölistaan, lista sijaitsee lattianrajassa
	Alaspäin menevä johdotus, energian tai viestin siirto ylöspäin	<u>L/KATTO</u>	Asennus sähkölistaan, lista sijaitsee katonrajassa tai katossa
	Läpimenevä johdotus, jännite 110 V, tasasähkö, johto MMJ 4x1,5N, nollajohdin kaapelissa, energian siirto ylöspäin	<u>ONT</u>	Asennus ontteoon
			Asennustavan muutos putkiasennuksesta kaapelihyllyasennukseen

Järjestelmien tunnusnumerot putkitus- ja johdotuspiirustuksissa
(Epävirallinen, käytettäessä aina selitettävä ao. piirustuksessa)

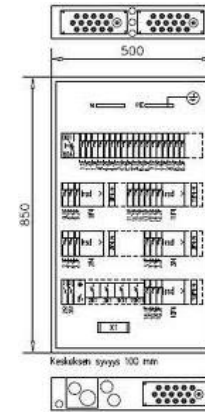
10	Merkinantojohto yleensä
11	Soittomerkkijohto
12	Valomerkkijohto
17	Henkilöhaun johto, yleensä
18	Optisen henkilöhaun johto
19	Muun henkilöhaun johto
20	Ohjaus-, valvonta- ja ilmaisinjohdot, yleensä
21	Ohjausjohto
22	Ilmainsin- ja mittausjohto
23	LVI-automaatiikan johto
25	Tuotannon valvontajohto
30	Puhelinjohto, yleensä
31	Yleisen puhelinverkon johto
32	Sisäisen puhelinjärjestelmän johto
34	Huonepuhelinjohto
35	Portti- ja ovipuhelinjohto
36	Telexjohto
37	Telefax-johto
38	Pikapuhelinjohto
40	Äänitaajuusjohto yleensä
41	Kaiutinjohto
42	Keskusradiojohto
44	Mikrofonijohto
50	Kello- ja ajantarkkailujohto yleensä
51	Aikakellojohto
52	Ajantarkkailujohto
53	Kulunvalvontajärjestelmän johto
60	Hälytys- ja ilmoitusjohdot yleensä
61	Paloilmoitusjohto
62	Suojelujärjestelmän johto
63	Ryöstöilmoitusjohto
64	Vikailmoitusjohto
65	Hiljaisen hälytysjärjestelmän johto
70	Suurtaajuusjohto yleensä
71	Yhteisantennijohto
72	Kuvansiirto(video)johto
80	Tietoliikennejohto yleensä
81	Tietoliikennekaapeli
82	Valokaapeli
90	Turvajärjestelmien johdot yleensä
91	Turvavalaistusjohto
92	Poistumisreitivalaistuksen johto
93	Varmennetun verkon johto
95	Varavoiman johto

Jakokeskukset ja kaaviopiirustukset

Tapio Kallasjoki
3/2017

Jakokeskukset

- Jakokeskukset voivat olla
 - valmiita vakiokeskuksia
 - erikseen tapauskohtaisesti tilauksesta tehtäviä keskuksia
 - tyyppihyväksytyistä komponenteista urakoitsijan rakentamia moduulikeskuksia

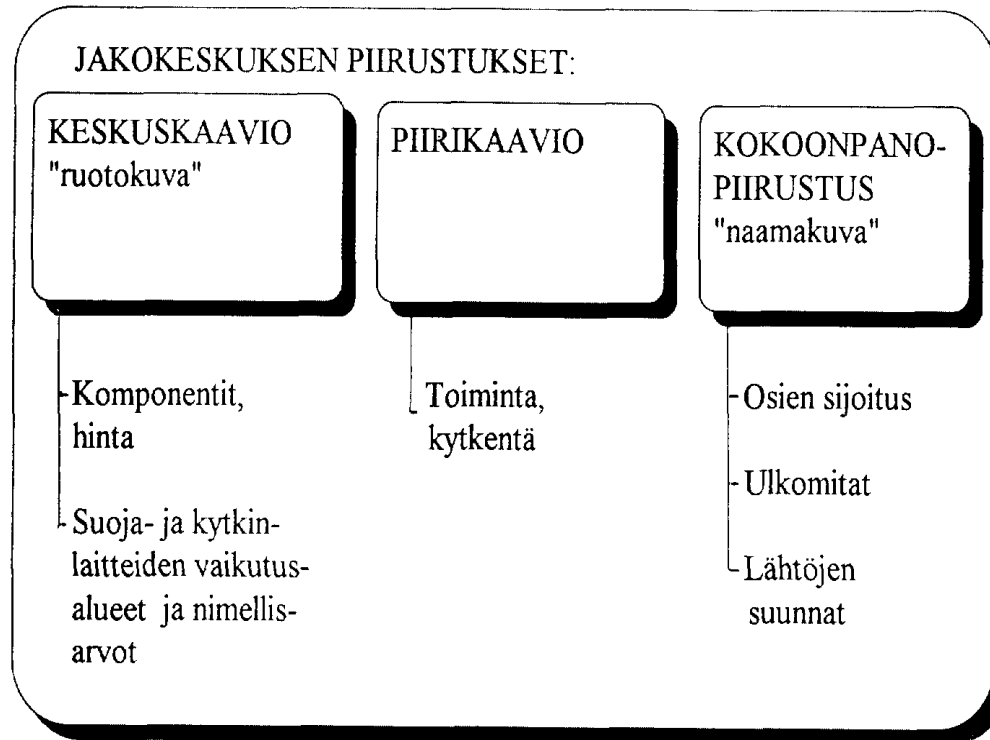
Jakokeskusta koskevia ohjeita

- Jakokeskus on yleensä voitava tehdä jännitteettömäksi keskuksessa tai sen läheisyydessä olevalla pääkytkimellä (lukuunottamatta enintään 25 A jakokeskukset, joissa sallitaan erotusmahdollisuus syöttävässä keskuksessa).
- Jakokeskus on sijoitettava niin, että sitä voidaan helposti huoltaa ja käyttää – käyttötoimenpiteinä käsiteltävien komponenttien asennuskorkeus 0,4 – 2,0 m sekä riittävä hoitotila keskuksen edessä
- Asunnoissa sallitaan jakokeskuksen sijoitus korkeammalle, esim. oven päälle.
- Johtojen liitäntäpaikat on sijoitettava niin, että johdot voidaan liittää helposti.
- Jokaisella tulevan ja lähtevän johdon nolla- ja suojajohtimella on oltava oma liittimensä.

Jakokeskuksen piirustukset

- Keskuksesta on laadittava piirustukset ja käyttöohjeet keskuksen haltijan käyttöön. Näitä piirustuksia ovat
 - Keskuksen pääkaavio, josta näkyvät kaikki keskuksessa olevat komponentit ("ruotokuva")
 - Keskuksen kokoonpanopiirustus, josta näkyy komponenttien sijainti keskuksessa ("naamakuva")
 - Piirikaavio, josta näkyy keskuksen toiminta ja komponenttien väliset kytkennät

Keskuspiirustuksia

ESIMERKKI VAKIOKESKUKSESTA

Kuvassa on esitetty keskuksen tekniset tiedot, kokoonpanopiirustus ja pääkaavio. Kuvassa näkyy myös rakennuksen päämaadoituskisko ja siihen liitetyt maadoitukset ja potentiaalintasaukukset.

Kyseessä on kaksitariffiliityntä, jolloin kuluttaja voi ohjata tariffinohjauslaitteen kytkimien asennosta riippuen apureleellä kuormia toimimaan joko yö- tai päiväaikaan.

Yöajalle laitetaan yleensä varaavat lämmitykset ja lämminvesivaraaja, jonka tosin saa tarvittaessa päälle myös päivisin.

ki 2017

Rakennuksen nimi ja osoite		Keskuksen nimellisarvot EN 60 439-1 ja EN 60 439-3	
Rakennustyyppi		ESAV 165.36	ESAV 165.42
EAN numero		64100 33 050 875	64100 33 050 929
Nimellivirta		50 A	50 A
Nimellijännite		400 V	400 V
Kotelointi lk		IP 20	IP 20
Liittymäteho		kW	kW
Masa		24,5 kg	25,5 kg
Nimellivirta, piirit		$I_N \dots 20 \text{ A max.}$	
Terminen nimelliskeskipvirta		$I_{cr} < 10 \text{ kA}$	
Nimellinen tasovirta		4...5 varoketta/vaihe	0,7
kerron		6...9 varoketta/vaihe	0,6
		≥ 10 varoketta/vaihe	0,5
Nimellitaajuus		50 Hz	
Suojaus sähköiskulta		Suojausluokka I	
Maadoitusjärjestelmä		TN-järjestelmä	
Ympäristöolosuhteet		Normaalit, kohdan 6.1 mukaiset	
LISÄVARUSKIEKOT			
Typpi	Sähkö nro	Nimitys	Määrä
ESL 1.25	33 089 05	Päävarokeseovite	
ESL 1.63	33 089 06	Päävarokeseovite	
ECL 4.03	33 016 86	Sine'sintikanali	
ESL 1300	33 089 24	Oviseovite (pelti)	
ELL 8.10	33 021 89	Liittämöuhvipokkaus	
PMR 54.20	33 021 83	Nyssi, putketon uppoas.	
KGHT 1	35 719 61	Vuokkello, 1-kanav.	
KGHT 2	35 719 62	Vuokkello, 2-kanav.	
KGHT 4	35 719 95	Vuokkello, 4-kanav.	
ESL 4.03	33 089 83	Alkarele (SLY 1 ja 3)	

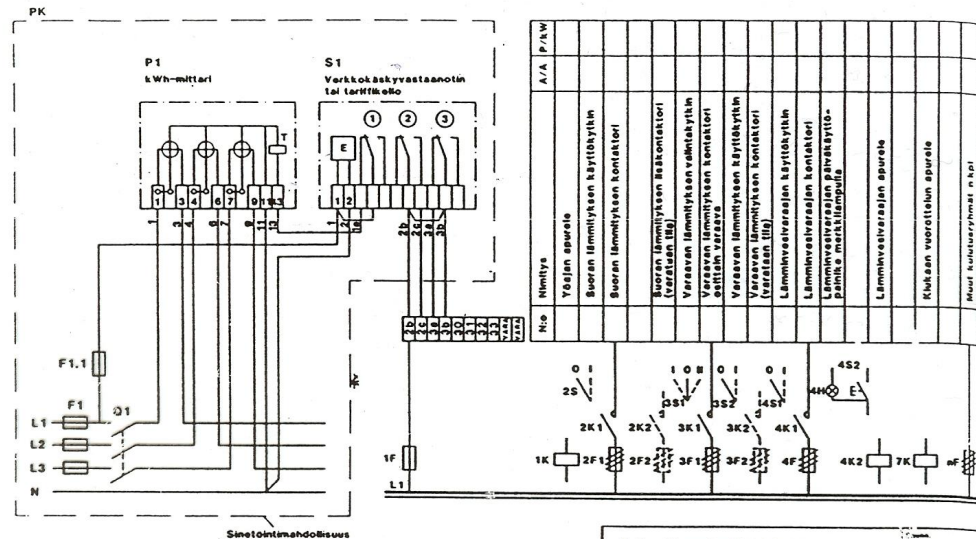
1) Keskuksen pää-
kytkimeen voi
liittää enintään
16 mm² Cu-
syöttökaapelin

ESAV 165.36/42 2-tariffimittauskeskus johdonsuojilla ja vikavirtasuojalla, SLY 1.3 kytkentä. Pinta- ja uppoasennukseen.					
Pääpotentiaalintasaukisko, ei keskuksessa	Kaavio	Nimitys	A/A	Loji	mm ²
		Päämaadoitusjohdin			Cu 16
		Pääpotent.tasausjohdin, rak. runko			MK
		Pääpotent.tasausjohdin, putkisto			MK
		Pääpotent.tasausjohdin, iv-kanavat			MK
		Antenni			MK 6
		Puhelinpääte			MK 6
		Pääpotentiaalint. tasausjohdin			MK
		Liittymisjohto			
		Tariffinohjausautomaatti	4		
		Tariffinohjauslaite			
		Ohjausviiliittimet			
		L1 Ohjaus		6	
		L2		10	
		L3		10	
		Yöajan apurele 1K11			
		Kiukaan apurele 10K11			
		Suoran lämmityksen käyttökkytkin			
		L1 Lämmitys		10	
		L2 Lämmitys		10	
		L3 Lämmitys		10	

Koodi	33050875	Sivu	1 (2)	Pvm.	16.02.1998	Muutos-	A
		kirjain					

ENSTO
ENSTO ELECTRIC OY
poh. osasto 313, tel. osasto 313

PÄÄKAAVIO + KOKOONPANOPIIRUSTUS
Pääkaavio + kokoonpanopiirustus
Pääkaavio + kokoonpanopiirustus
Pääkaavio + kokoonpanopiirustus

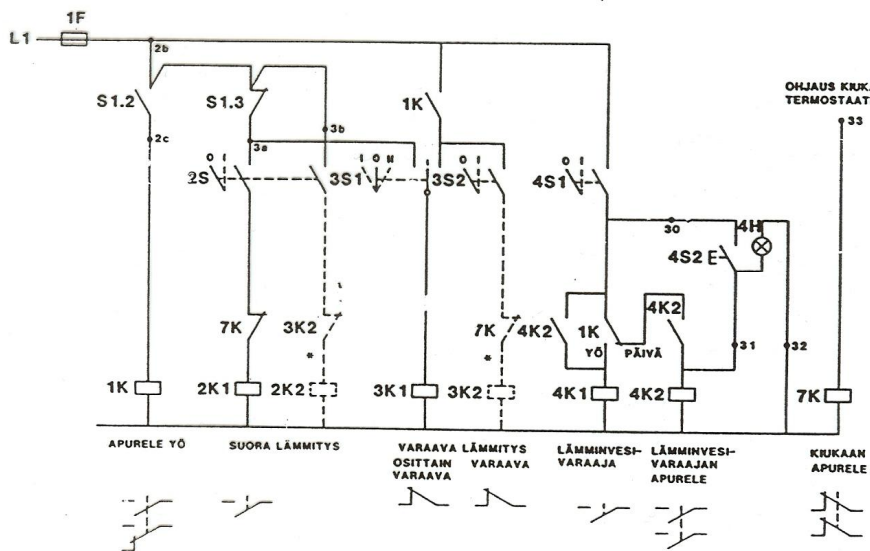

- ① TARIFFIRELE S1.1
- ② YÖAIKARELE S1.2
- ③ TEHORAJOTUSRELE S1.3

PISTOKYTKINLITÄNNÄISET
LÄMMINVESIVARAAJAT KYTKETÄÄN
KONTAKTORIN 2K1 OHJAUKSEEN

Kytkenäsuositus N:o 1.1
PÄÄKAAVIO JA MITTAUKSEN JOHDOTUS
Huonekohtainen lämmitys
Pienkäteistöt

SIO
PÄIV.
MÄRÄ

S1.2 = YÖAIKARELE, SINETOITÄVÄLLÄ ALUEILLA KYTKINLAITTEESSA
S1.3 = TEHORAJOTUSRELE
* = KESKUKSEEN VARATAAN TILA
3S1: I = "A" PÄIVÄ, II = YÖ
PISTOKYTKINLITÄNNÄISET LÄMMINVESIVARAAJAT
KYTKETÄÄN KONTAKTORIN 2K1 OHJAUKSEEN

Kytkenäsuositus N:o 1.2
PHRIKAAVIO
Huonekohtainen lämmitys
Pienkäteistöt

SIO
PÄIV.
MÄRÄ

MALLIKYTKENNÄT

Sähköalan oppikirjoista ja ST-kortistosta löytyy esimerkkejä tyypillisistä ohjauskytkennöistä.

Oheisessa kuvassa on kytkentäsuositus sähkölämmitteiseen omakotitaloon. Kuvasta nähdään, kuinka jakeluverkkoyhtiö voi kytkeä tehonrajoitusreleen avulla pois suoran sähkölämmityksen. Samoin nähdään lämminvesivaraajan toiminta ja mahdollisuus päiväkäyttöön. Myös kiukaan vuorottelu on esitetty kuvassa.

Kuva 74
Kytkenäsuositus 1.

oki 2017

Esimerkki keskuskaaviosta

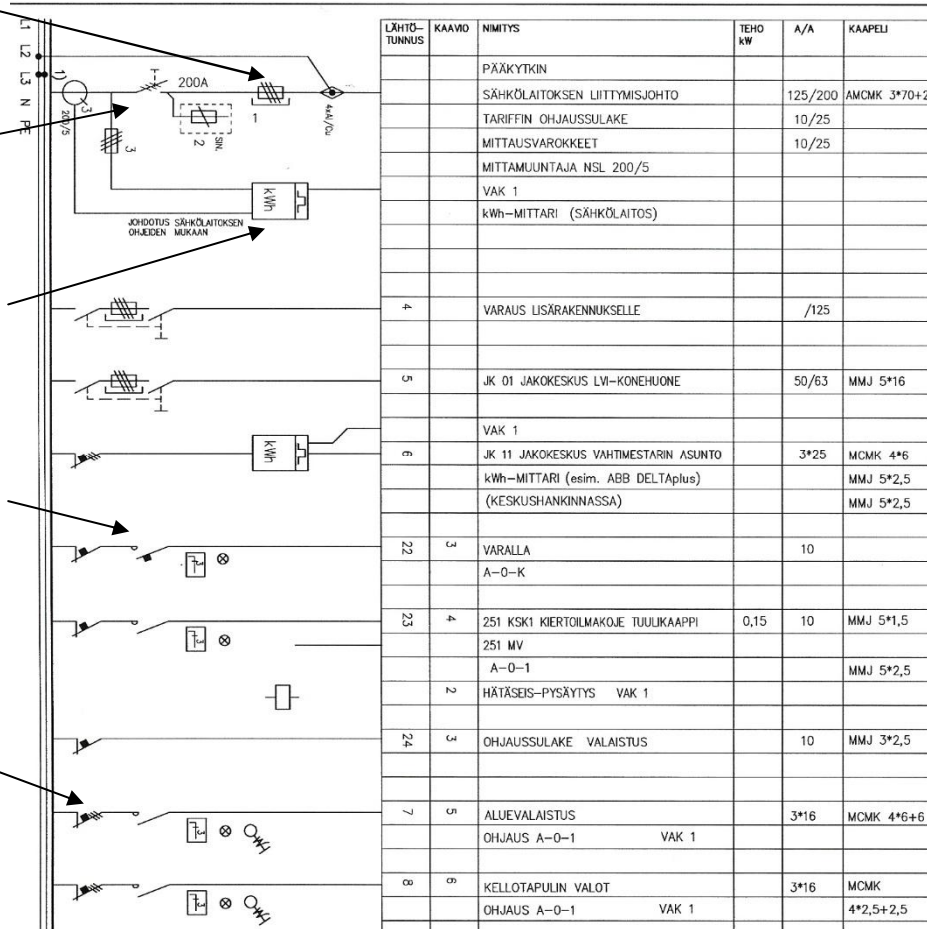
Pääsulakkeet

Pääkytkin

Energian mittaus

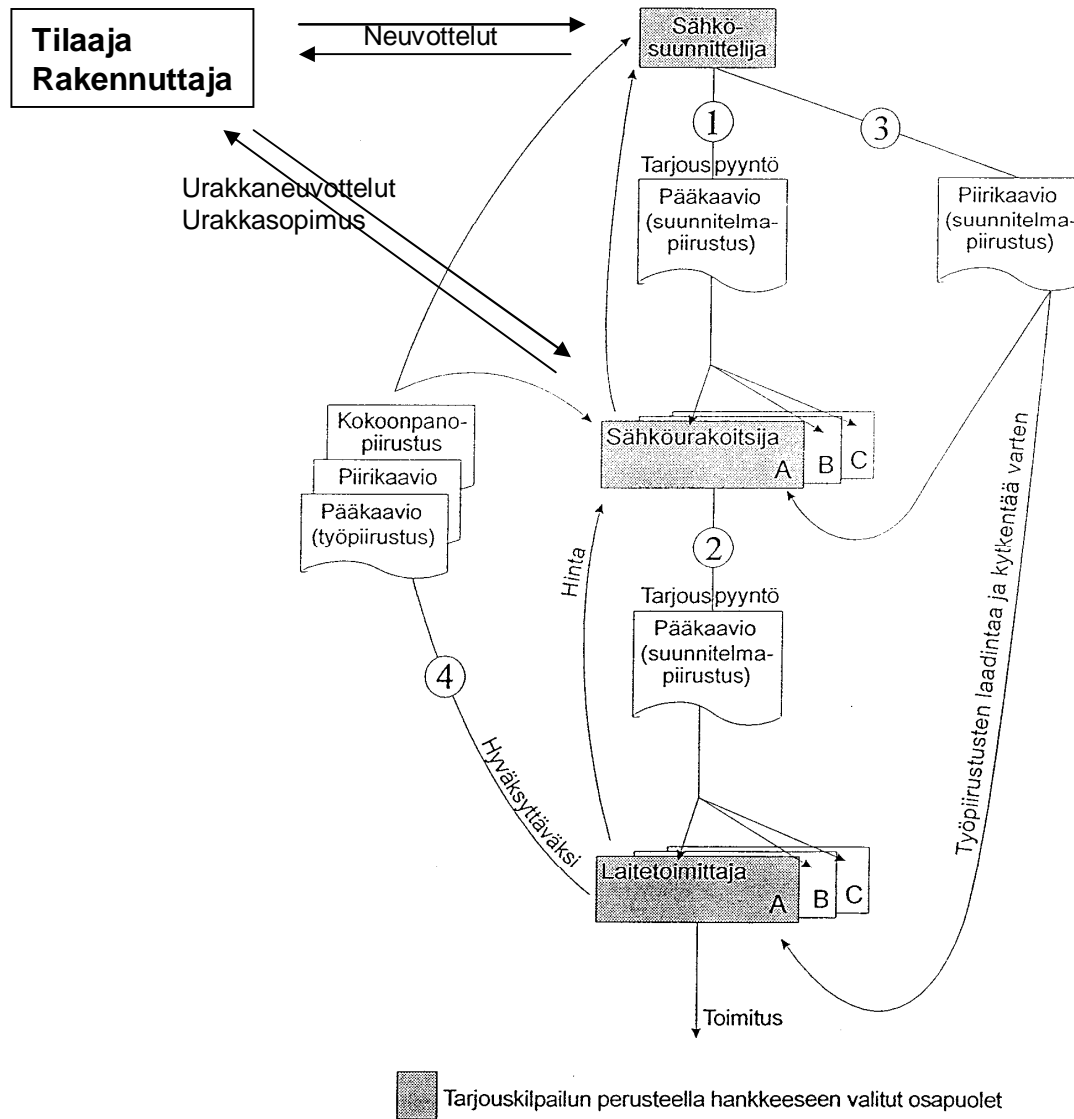
Kontaktorilähtö

3-vaiheinen johdonsuoja-katkaisija

LÄHTÖ-TUNNUS	KAABO	NIMITYS	TEHO kW	A/A	KAAPELI
		PÄÄKYTKIN			
		SÄHKÖLAITOKSEN LIITTYMISOHTO		125/200	AMCMK 3*70+21
		TARIFFIN OHJAUSLAKKE		10/25	
		MITTAUSVAROKKEET		10/25	
		MITTAMUUNTAJA NSL 200/5			
		VAK 1			
		kWh-MITTARI (SÄHKÖLAITOS)			
4		VARAUS LISÄRAKENNUKSELLE		/125	
5		JK 01 JAKOKESKUS LVI-KONEHUONE		50/63	MMJ 5*16
		VAK 1			
6		JK 11 JAKOKESKUS VAHTIMESTARIN ASUNTO		3*25	MCMK 4*6
		kWh-MITTARI (esim. ABB DELTAplus)			MMJ 5*2,5
		(KESKUSHANKINNASSA)			MMJ 5*2,5
22	7	VARALLA		10	
		A-0-K			
23	4	251 KSK1 KIERTOILMAKOJE TUULIKAAPPI	0,15	10	MMJ 5*1,5
		251 MV			
		A-0-1			MMJ 5*2,5
	2	HÄTÄSEIS-PYSÄYTYS VAK 1			
24	3	OHJAUSLAKKE VALAISTUS		10	MMJ 3*2,5
7	5	ALUEVALAISTUS		3*16	MCMK 4*6+6
		OHJAUS A-0-1 VAK 1			
8	6	KELLOTAPULIN VALOT		3*16	MCMK
		OHJAUS A-0-1 VAK 1			4*2,5+2,5

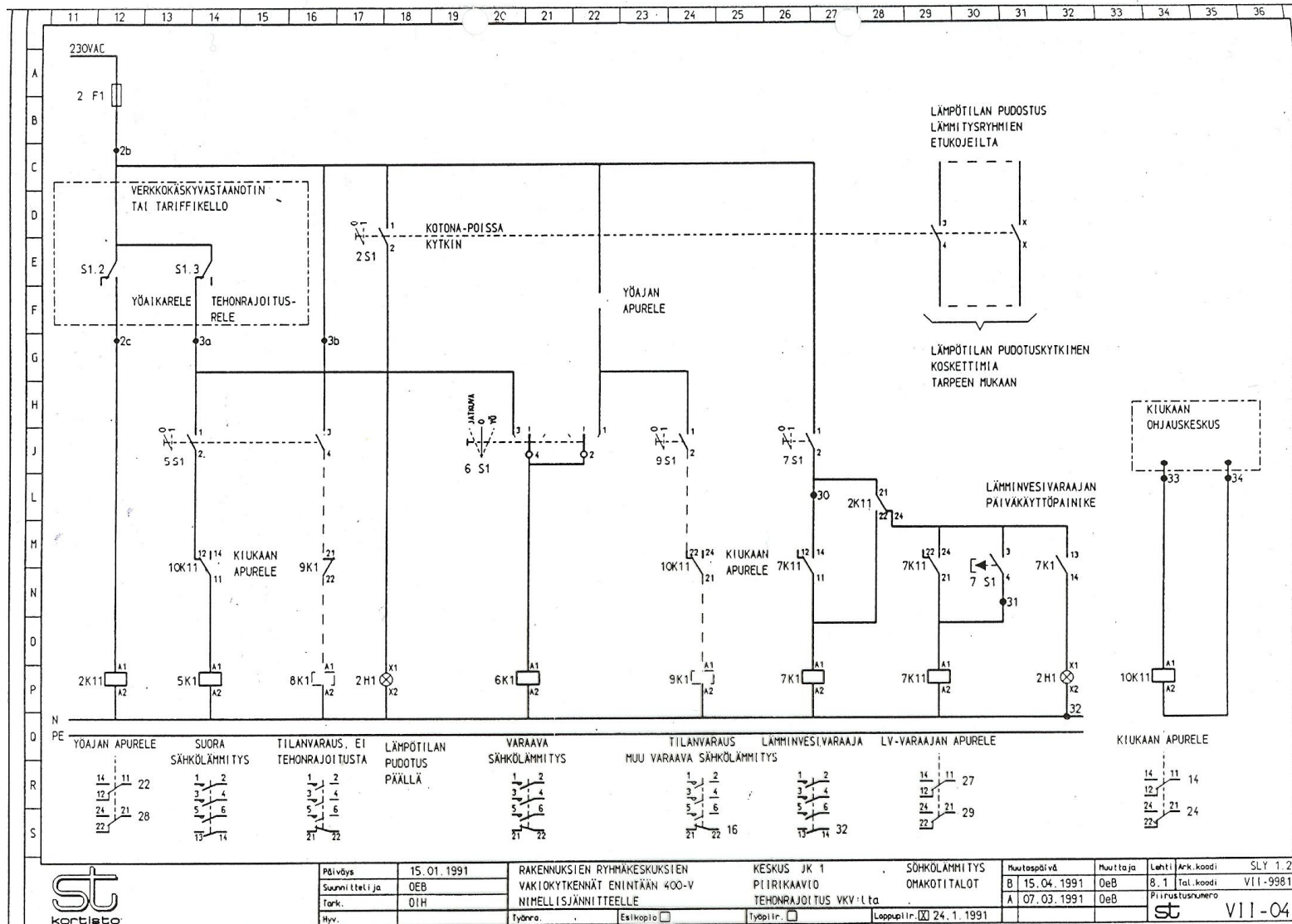
JAKOKESKUKSEN HANKINTA

Jakokeskuksen pääkaavion kansilehti

A SÄHKÖTEKNILLISET TIEDOT	AKENNETIEDOT	C TILASMERKINNÄT	E KAAPELOINTITIEDOT
KESKUS 1. NIMELLISJÄNNITE U_n 400 V 2. JÄNNITEHÄVIÖ KESKUKSEEN U_n 1,21 % 3. TAAJUUS f 50 Hz 4. NIMELLISVIRTA I_n 400 A 5. OIKOSULKUKESTOISUUS TERMINEN I_{sc} 12,5 kA DYNAAMINEN I_d 25,0 kA E3IN MUKAAN ☐ 6. KESKUKSEN HÄVIÖTEHO P kW 7. KISKOT TAI JOHTIMET AC L1 ☒ L2 ☒ L3 ☒ N ☒ PE ☒ PEN ☐ 8. KISKOT TAI JOHTIMET DC L+ ☐ M ☐ L- ☐ PE ☐ 9. OHJAUSJÄNNITE U V f Hz I A S kVA 10. APUJÄNNITE 1 _____ 11. APUJÄNNITE 2 _____ KESKUKSEEN LIITETTÄVÄT KUORMITUKSET 12. JAKELUJÄRJESTELMÄ KÄYTTÖMAADOITETTU 4J. TN-C-S ☐ KÄYTTÖMAADOITETTU 5J. TN-S ☒ KÄYTTÖMAAD. IMP. KAUTTA IT ☐ KÄYTTÖMAADOITTAMATON IT ☐ 13. TEHO ASENNETTU S 200 kVA TASATTU S 150 kVA 14. TEHOKERROIN $\cos \phi$ _____ 15. LÄMMITYSTEHDON OSUUS P kW	1. KESKUSLAJI KENNO ☒ KOTELO ☐ KEHIKKO ☐ 2. KOTELOINTILUOKKA IP 20 3. KESKUKSEN RAKENNE 1-PUOLEINEN ☒ 2-PUOLEINEN ☐ 2 kpl 1-PUOLEISIA, SELÄT VASTAKKAIN ☐ 4. ASENNUSTAPA PINNALLE ☒ UPOTETTU ☐ 5. KIINNITYS SEINÄÄN ☒ LATTIAAN ☐ 6. ASENNUS- JA TUkirakenteet SIDEKISKOT ☒ JALUSTAT ☐ 7. KESKUKSEN YHTENÄINEN OVILAITE LUKOLLA ☐ SALVALLA ☐ 8. KESKUKSEN OVIEEN JA KANSIEN AVAUTUMISKULMA MIN 90° ☐ 180° ☒ 9. PINTAKÄSITTELY VALMISTAJAN NORMAALI ☒ ERILLISEN OHJEEN MUKAAN ☐ 10. ASENNUSTILA LEVEYS 4,8 m KORKEUS _____ m SYVYYS _____ m 11. YMPÄRISTÖN LÄMPÖTILA NORMAALI 20 ... 25 °C ☒ MIN _____ °C - MAX _____ °C 12. KENNOKESKUKSEN KAAPELIKUULUT 1 kpl / KENTTÄ ☐ 1 kpl / 2 KENTTÄ ☐ VALMISTAJAN NORMAALI ☒ LEVEYS _____ mm 13. LATTIALLA SEISOVAN KESKUKSEN ALHAALLA OLEVAT LÄPIVIENNIT AVOIN ☐ PALONKESTAVA ☐	1. TUNNUSMERKINNÄT VALMISTAJAN NORMAALI ☒ ERILL. OHJEEN MUKAAN ☐ 2. KESKUKSEN TUNNUSKILPI VALMISTAJAN NORMAALI ☒ ERILL. OHJEEN MUKAAN ☐ 3. KANSIKOJEIDEN TUNNUSKILVET VALMISTAJAN NORMAALI ☒ ERILL. OHJEEN MUKAAN ☐ 4. KENNOKESKUKSEN KENTTIEN MERKINTÄ JUOKSEVA NUMEROINTI ☒ - VASEMMALTA OIKEALLE ☒ - OIKEALTA VASEMMALLE ☐ ERILL. OHJEEN MUKAAN ☐ 5. KENNOKESKUKSEN LÄHTÖJEN MERKINTÄ JUOKSEVA NUMEROINTI ☐ KENTÄN NUMERO + JUOKSEVA NUMERO ☒ ERILL. OHJEEN MUKAAN ☒ 6. SISAISTEN KOJEIDEN MERKINTÄ VALMISTAJAN NORMAALI ☒ ERILL. OHJEEN MUKAAN ☐ 7. SISAISTEN JOHTIMIEN MERKINNÄT EI SUORITETA ☒ ERILL. OHJEEN MUKAAN ☐ D KALUSTETIEDOT 1. KESKUKSEN KALUSTUS VALMISTAJAN NORMAALI ☒ ERILL. OHJEEN MUKAAN ☐ 2. KALUSTUKSEN TYYPI KIINTEÄ ☒ ULOSOTETTAVA ☐ ULOSVEDETTÄVÄ ☐ 3. KALUSTUSTAPA KESKITETTY ☐ YKSIKKÖLÄHDÖT ☒ 4. MERKKILAMPUT HEHKULAMPUT ☐ HOHTOLAMPUT ☐ LED-LAMPUT ☐ 5. LASKUTUSMITTAREIDEN TOIMITTAJA SÄHKÖLAITOS ☐ KESKUSVALMISTAJA ☒ 6. LASKUTUSMITTAMUUNTAJIEN TOIMITTAJA SÄHKÖLAITOS ☐ KESKUSVALMISTAJA ☒	1. SYÖTTÖ KAAPELLI ☒ KISKOSTO LAJI ☐ AMCMK _____ POIKKIPINTA $2 \times (2 \times 120 + 70 \text{Al} / 41 \text{CuS})$ mm² PITUUS (JÄNNITE-HÄVIÖN LASKEMISEKSI) 50 m 2. SYÖTÖN TULOJUUNTA ALHAALTA ☒ YLHAALTA ☐ 3. SYÖTÖN SIJAINTI VASEMMALLA ☒ OIKEALLA ☐ KESKELLÄ ☐ 4. PÄÄKAAPELIDEN LÄHTÖJUUNTA ALAS ☐ YLÖS ☒ 5. PÄÄKAAPELIDEN LIITTÄMINEN KOJEISIIN ☒ RIVILIITTIMIIN ☐ KOJEISIIN ALKAEN _____ mm² 6. OHJAUSKAAPELIDEN LÄHTÖJUUNTA ALAS ☐ YLÖS ☐ 7. OHJAUSKAAPELIDEN LIITTÄMINEN KOJEISIIN ☐ RIVILIITTIMIIN ☐ HUOMI: _____ _____ _____ _____

Esimerkki ohjauspiirikaaviosta

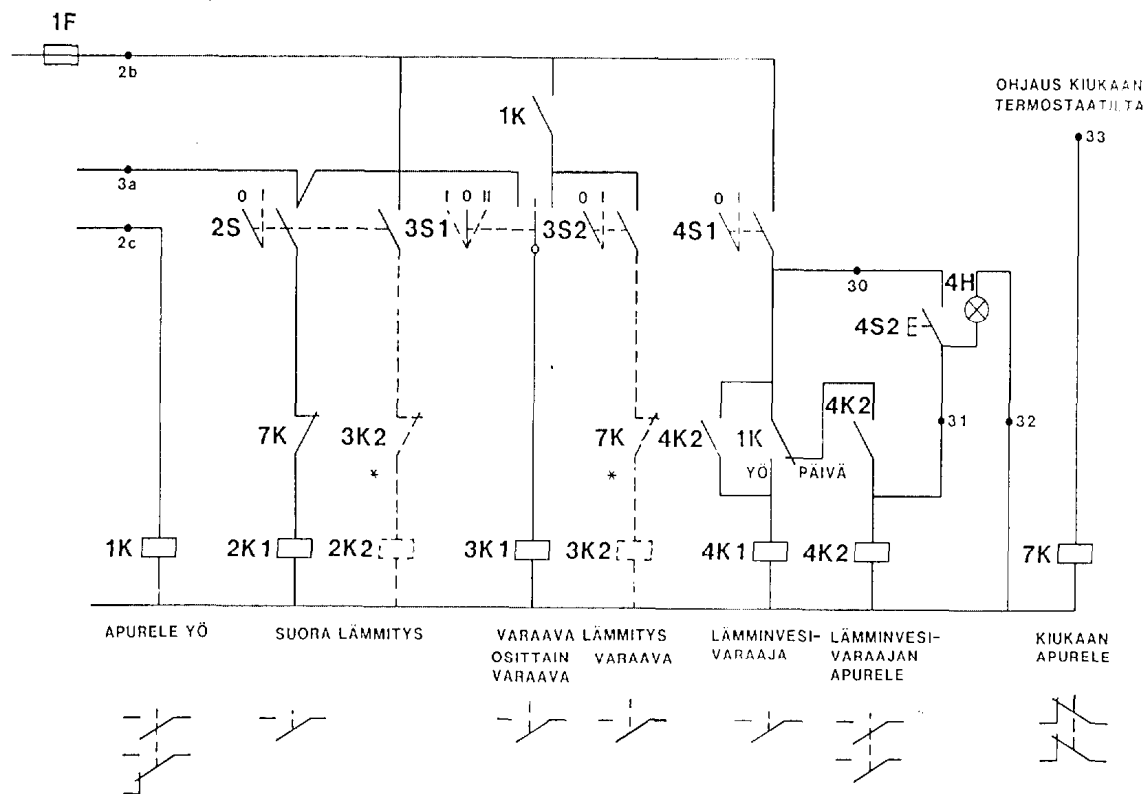

Piirikaavioiden kojetunnuksia

Kirjain-tunnus	Yksikön laji: esimerkkejä
A	Laiteyhdistelmä: monista komponenteista koottu yksikkö.
B	Laitteet, jotka muuttavat sähköisen suureen ei-sähköiseksi suureeksi tai päinvastoin: valokenno, mikrofoni ja kaiutin.
C	Laitteet, jotka varastoivat energiaa: kondensaattorit ja akustot.
D	Digitaalielektronikan komponentit: kiikkupiirit ja rekisterit.
E	Lämpöä ja valoa tuottavat laitteet: lämmittimet ja valaisimet.
F	Suojalaitteet: varokkeet, johdonsuojakatkaisijat ja omatoimiset lämpökoskettimet.
G	Sähkölähteet: generaattorit, paristot, akut ja jännitelähteet.
H	Optiset ja akustiset merkinantolaitteet: merkkilamput ja summerit.
K	Releet: apu- ja aikareleet, virta- ja jännitereleet. Myös lämpöreleen kosketin (ennen F).
L	Induktiokäämit (kelat) ja kuristimet.
M	Sähkömoottorit.

N	Analogiaelektronikan mikropiirit: operaatiovahvistin ja jännite-regulaattori.
P	Mittalaitteet: analogiset ja digitaaliset mittarit ja kellot.
Q	Päävirtapiirin kytkinlaitteet: kytkimet, katkaisijat ja erottimet. Uutena päävirtapiirin kontaktorit (ennen K).
R	Vastukset: kiinteät ja säädettävät vastukset sekä termistorit.
S	Ohjauskytkimet: painike- ja vääntökytkimet, rajakytkimet, painelämpötila- ja pinnankorkeuskytkimet.
T	Muuntajat: kaikenlaiset muuntajat, mittamuuntajat sekä AC/DC-muuntimet.
V	Erillispuolijohteet: diodit, transistorit ja tyristorit.
W	Sähköenergian siirtotiet: johtimet, kaapelit ja optiset kuidut.
X	Liittimet ja pistokytkimet: kytkentärimat, riviliittimet, pistorasiat ja -tulpat.
Y	Sähkömekaaniset laitteet: magneetti- ja moottoriventtiilit.

Esimerkki sähkölämmityksen ohjauksesta

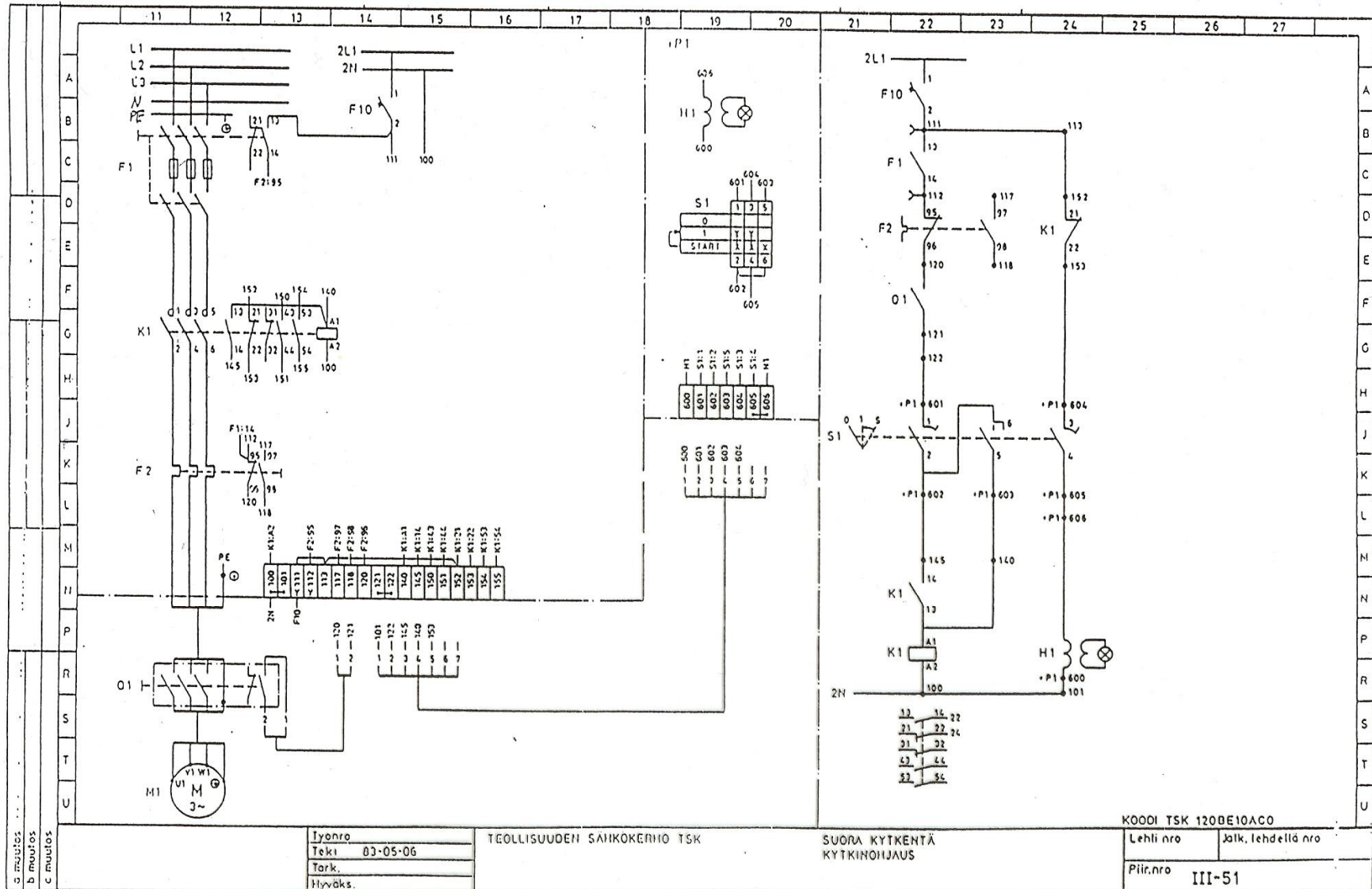

3S1: I = JATKUVA, II = YÖ

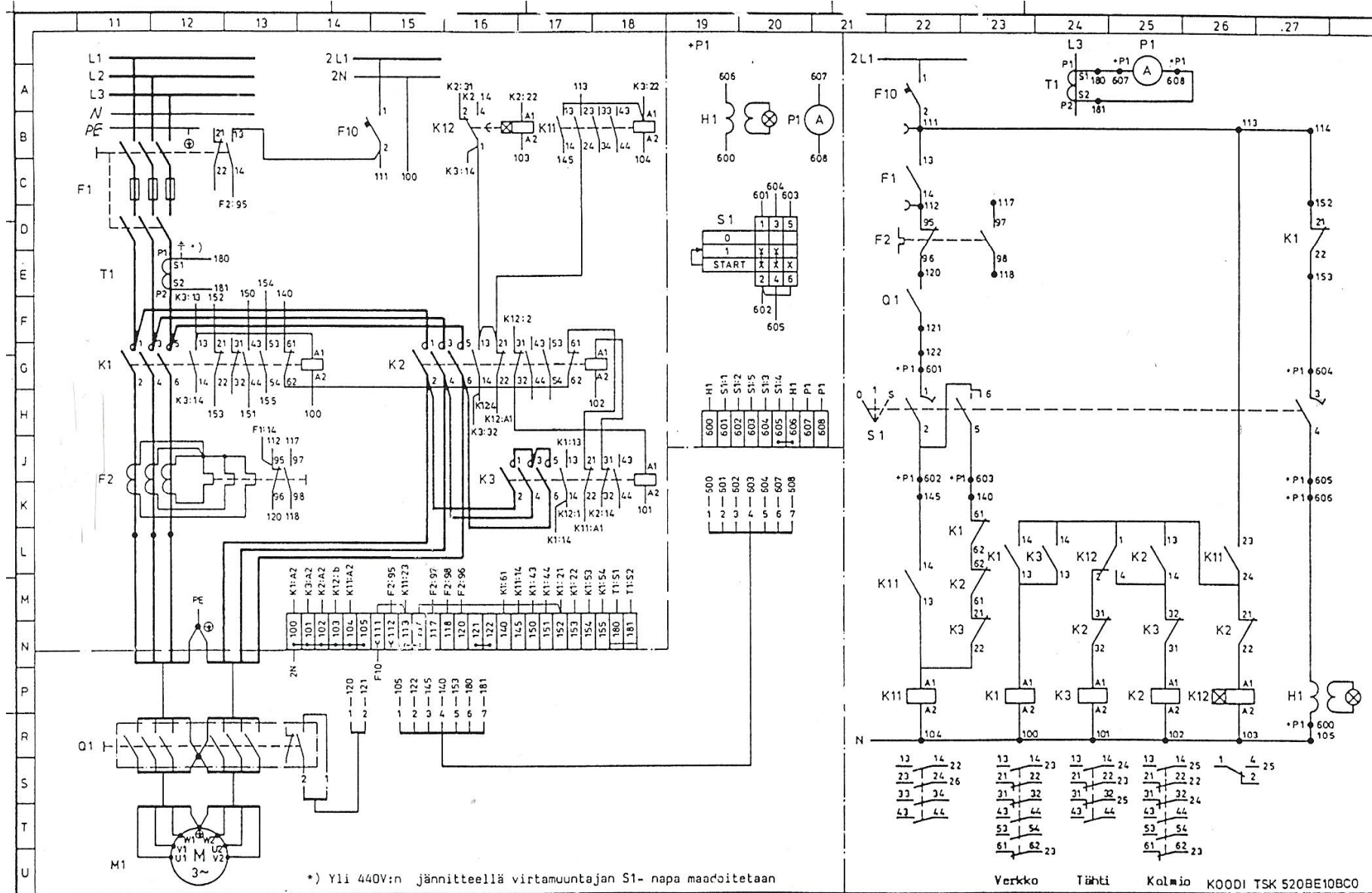
* = KESKUKSEEN VARATAAN TILA

PISTOKYTKINLIITÄNNÄISET
LÄMMINVESIVARAAJAT KYTKETÄÄN
KONTAKTORIN 2K1 OHJAUKSEEN

Esimerkki moottorilähdöstä

Käynnistysvirtaa voidaan pienentää käynnistämällä moottori aluksi tähtikytkennässä

*) Yli 440V:n jännitteellä virtamuuntajan S1- napa maadoitetaan

Verkko Tähti Kolmio KOODI TSK 520BE10BCO

Työnro	
Tek.	83-05-06
Tark.	
Hyväks	

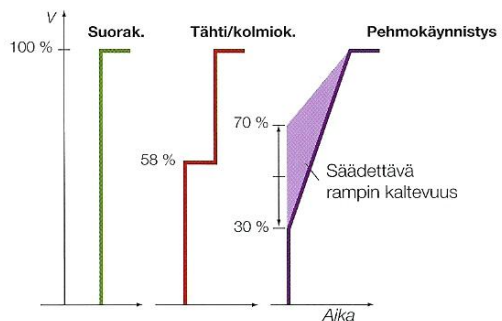
TEOLLISUUDEN SÄHKÖKERHO TSK

TÄHTI-KOLMIOKYTKENTÄ
KYTKINOHJAUS

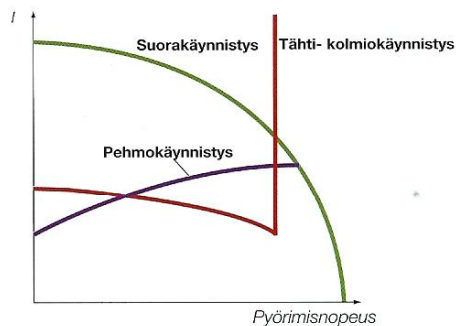
Lehti nro Jalk. lehdellä nro

Piir nro III-54

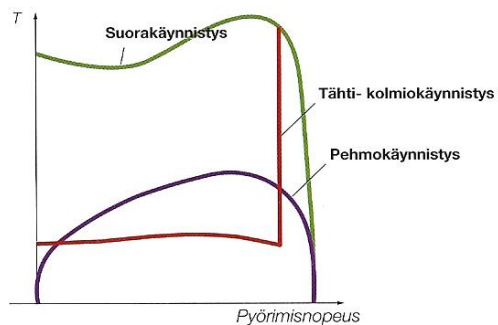
Moottorin jännite

Moottorin virta

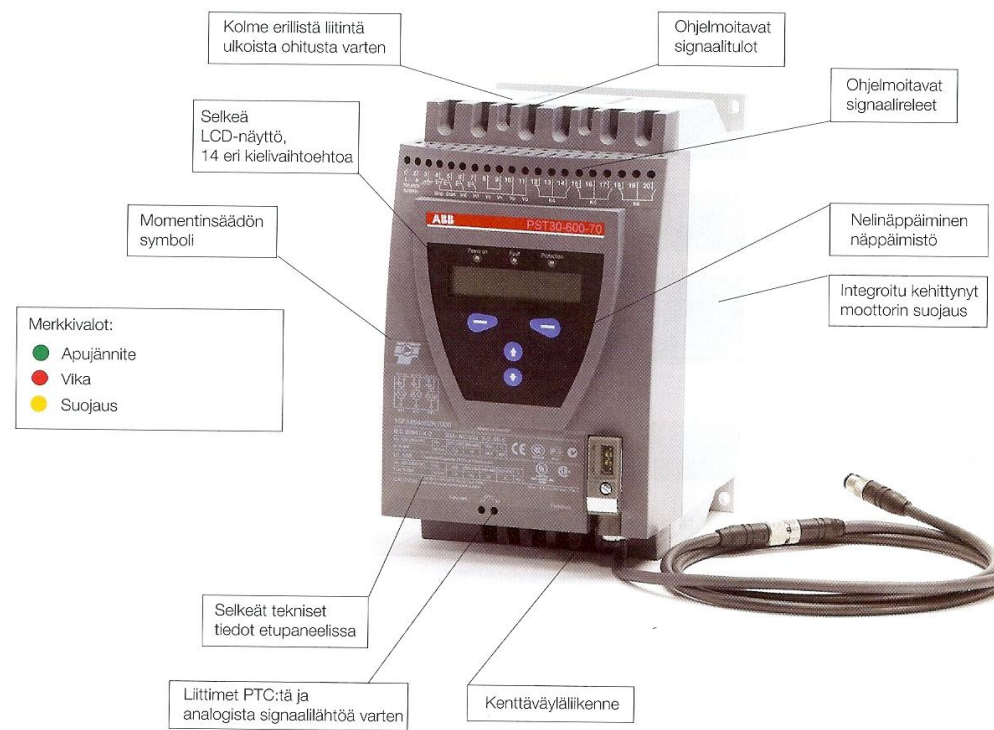

Vääntömomentti

Kaaviot osoittavat, miten suora-, tähtikolmio- ja pehmokäynnistyksen väliset erot ilmenevät moottorin jännitteessä (V), virrassa (I) ja vääntömomentissa (T).

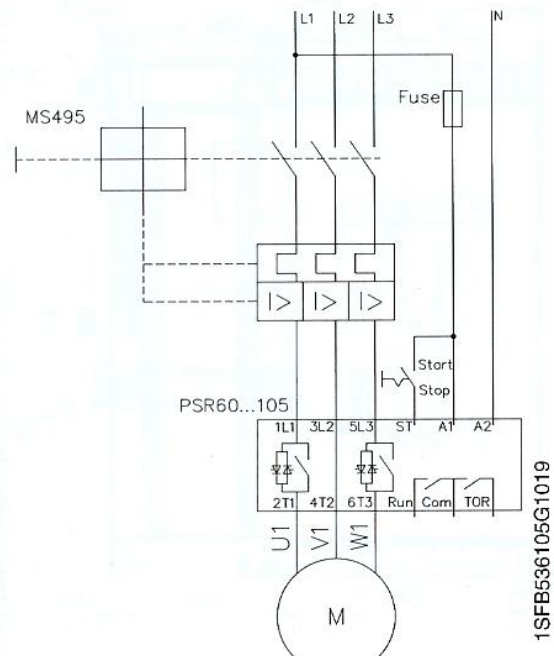
Moottori voidaan käynnistää pehmeästi pehmokäynnistimellä

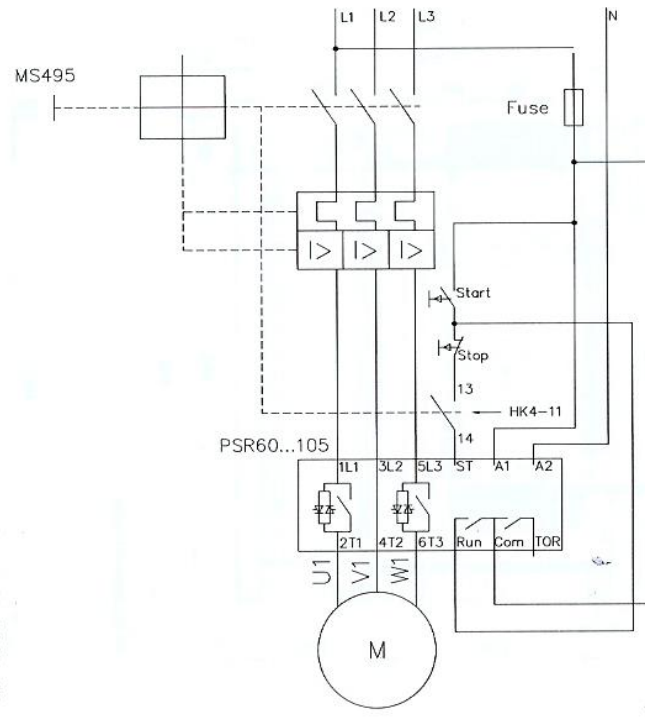
Pehmökäynnistimen piirikaavioita

PSR60 ... 105

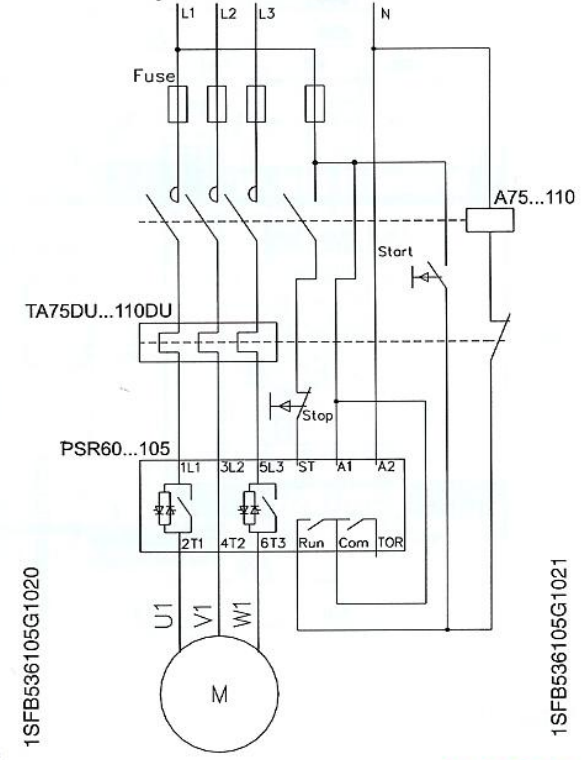
A) Moottorinsuojajkytkimen kanssa

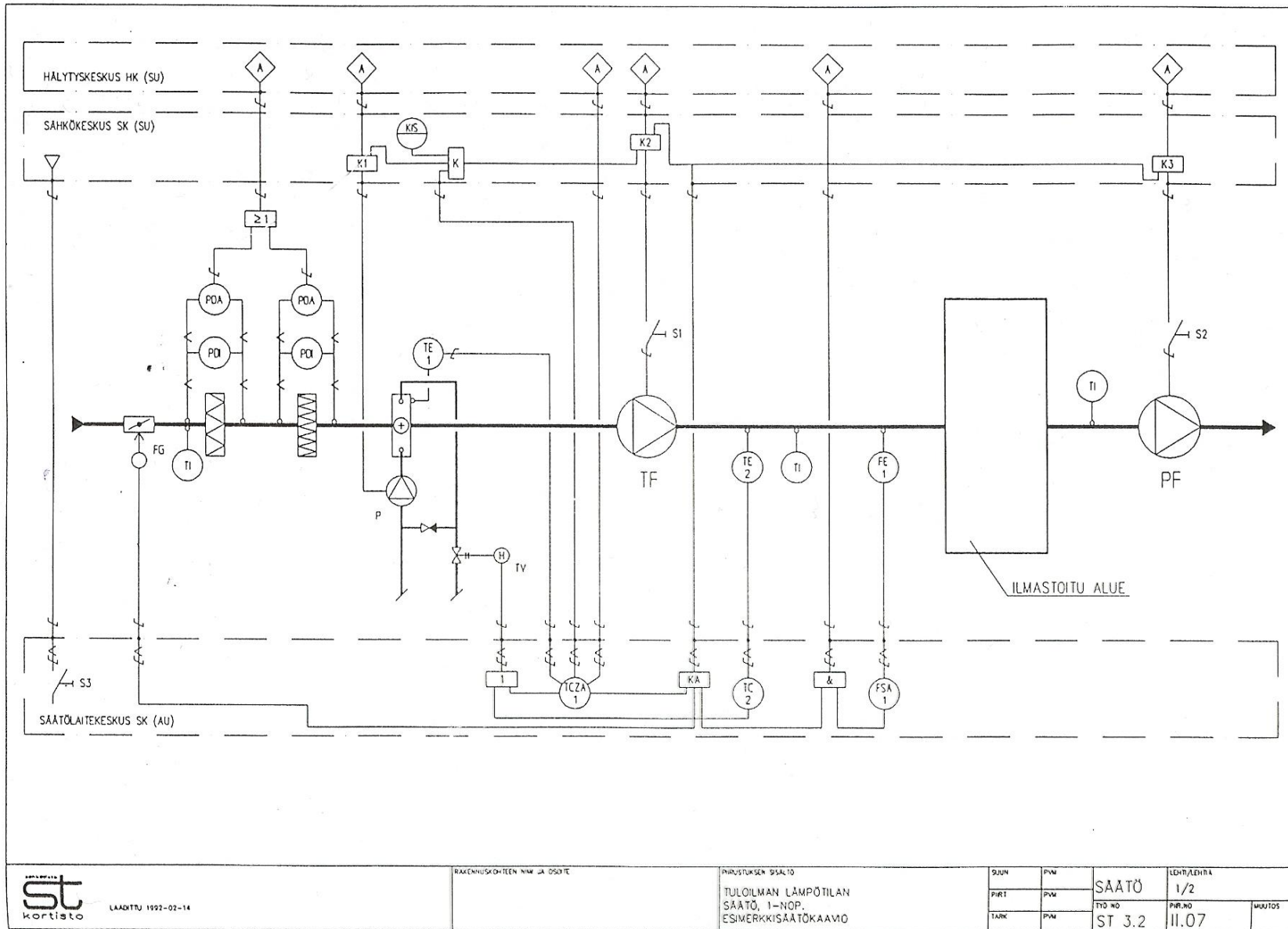
B) Moottorinsuojajkytkimen ja apukoskettimen kanssa

C) Sulakkeiden, kontaktorin ja lämpöreleen kanssa

IV-säätökaavio

Instrumentointikaavion kirjaintunnuksia

Mittasuure tai sen alkuperä, 1. kirjain

- D = tiheys
- E = kaikki sähkösuureet, ympyrän ulkopuolella käytetään yleisiä sähkösuureen tunnuksia, esim. I = virta, U = jännite jne.
- F = virta (virtaus)
- G = pituus tai asento
- H = käsiohjaus (käynnistys käsin)
- K = aika tai aikaohjelma
- L = pinnan korkeus
- M = kosteus
- N = käyttäjän valittavissa, esim. kappalemäärä
- O = käyttäjän valittavissa
- P = paine
- Q = laatu, esim. analyysi, väkevyys, johtavuus, sakeus, ympyrän ulkopuolelle merkitään analysoitava aine, esim. CO, CO₂, tai ominaisuus, esim. sakeus Cs, pH jne.
- R = ydinsäteily (radioaktiivinen)
- S = nopeus tai taajuus
- T = lämpötila
- U = useita mittasuureita
- W = paino tai voima
- X = määrittelemättömät suureet
- Y = käyttäjän valittavissa

Käyttäjän valittavissa olevia kirjaimia N, O, ja Y käytetään, kun halutaan esittää sellaisia suureita, jolle ei ole annettu tunnuskirjainta. Käyttö on aina selitettävä siinä piirustuksessa, jossa sitä on käytetty.

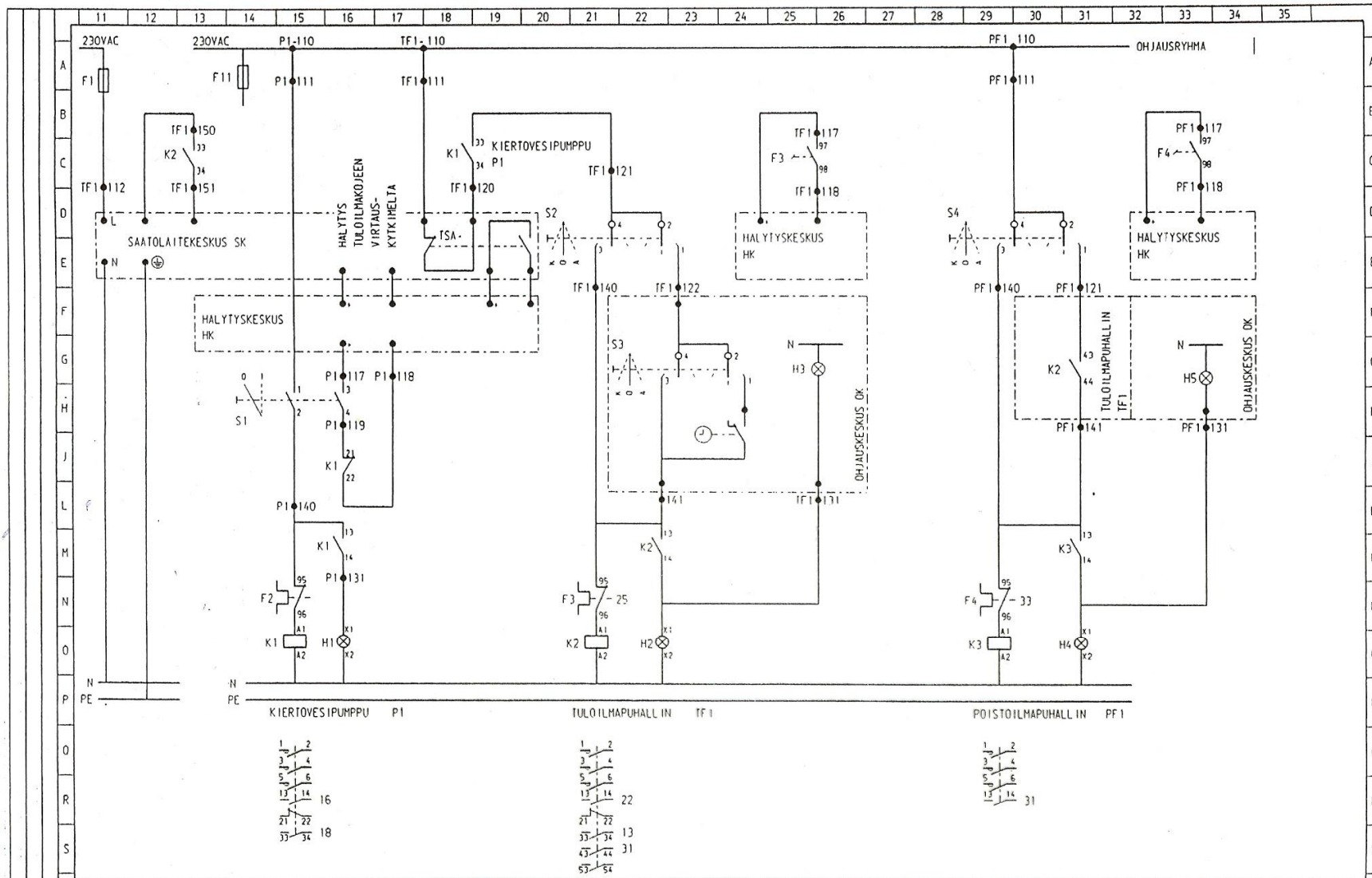
Lisämääritelmämerkitys:

- D = ero
- F = suhde
- H = käsikäyttö, myös korkea, ylä-
- J = jaksottainen toiminta
- L = matala, ala-
- Q = integroiva tai summaava laskenta

Näyttö- tai lähtötoiminta:

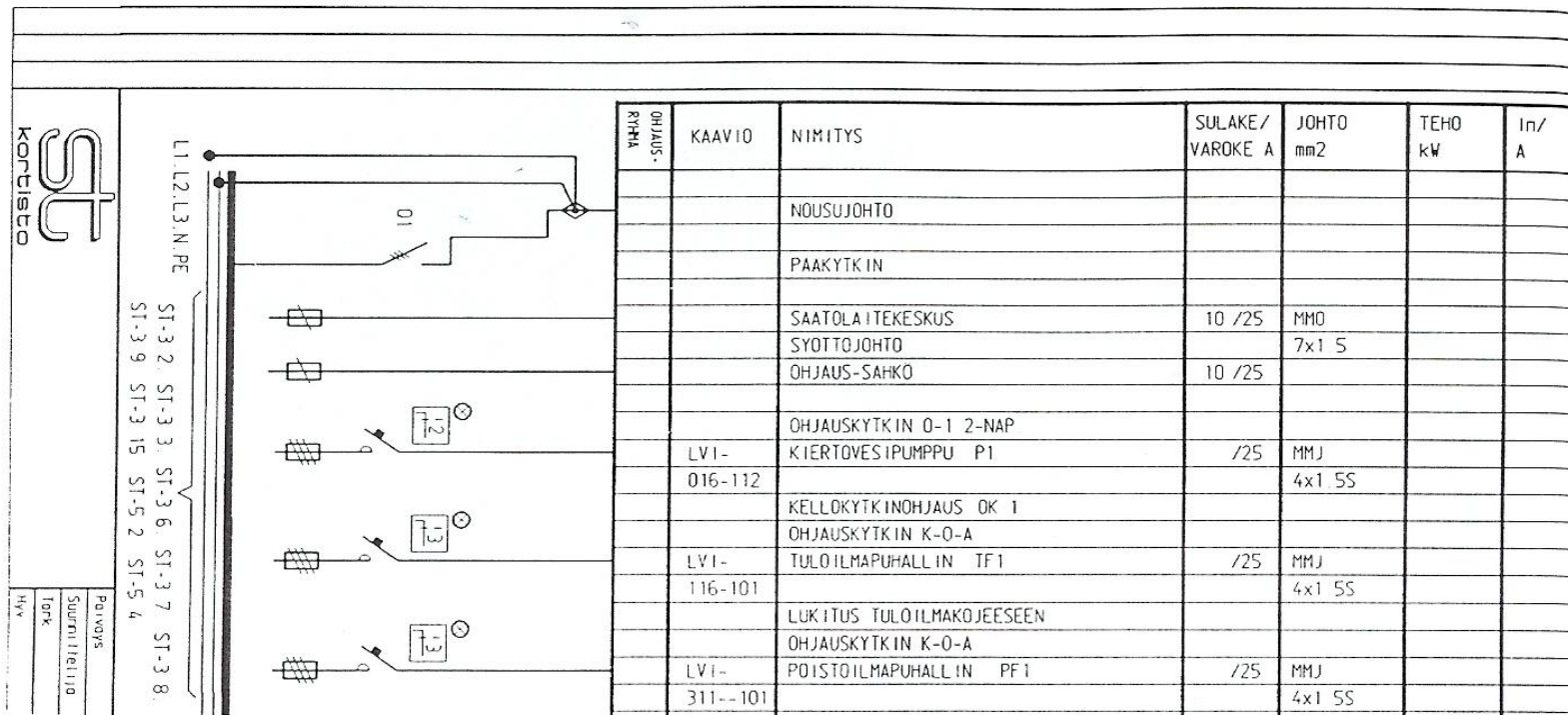
- A = hälytys, lisämerkillä H = ylärajatoiminta/auki/päälle, lisämerkillä L = alarajatoiminta/kiinni/pois
- B = audiovisuaalinen toiminta
- C = säätö
- I = osoitus
- M = viestin muunto
- N = käyttäjän valittavissa
- P = testaus, näytteen otto
- Q = yhdistäminen tai summaaminen
- R = tallennus, esim. piirto
- S = kytkentätoiminta
- T = lähetintöiminta
- U = monitoiminta
- V = venttiili, toimiyksikkö
- X = määrittelemättömät toiminnot
- Z = hätä- tai turvatoiminta, lukitus/suojaus, lisämerkillä H = ylä rajatoiminta/auki/päälle, lisämerkillä L = alarajatoiminta/kiinni/pois

IV-piirikaavio

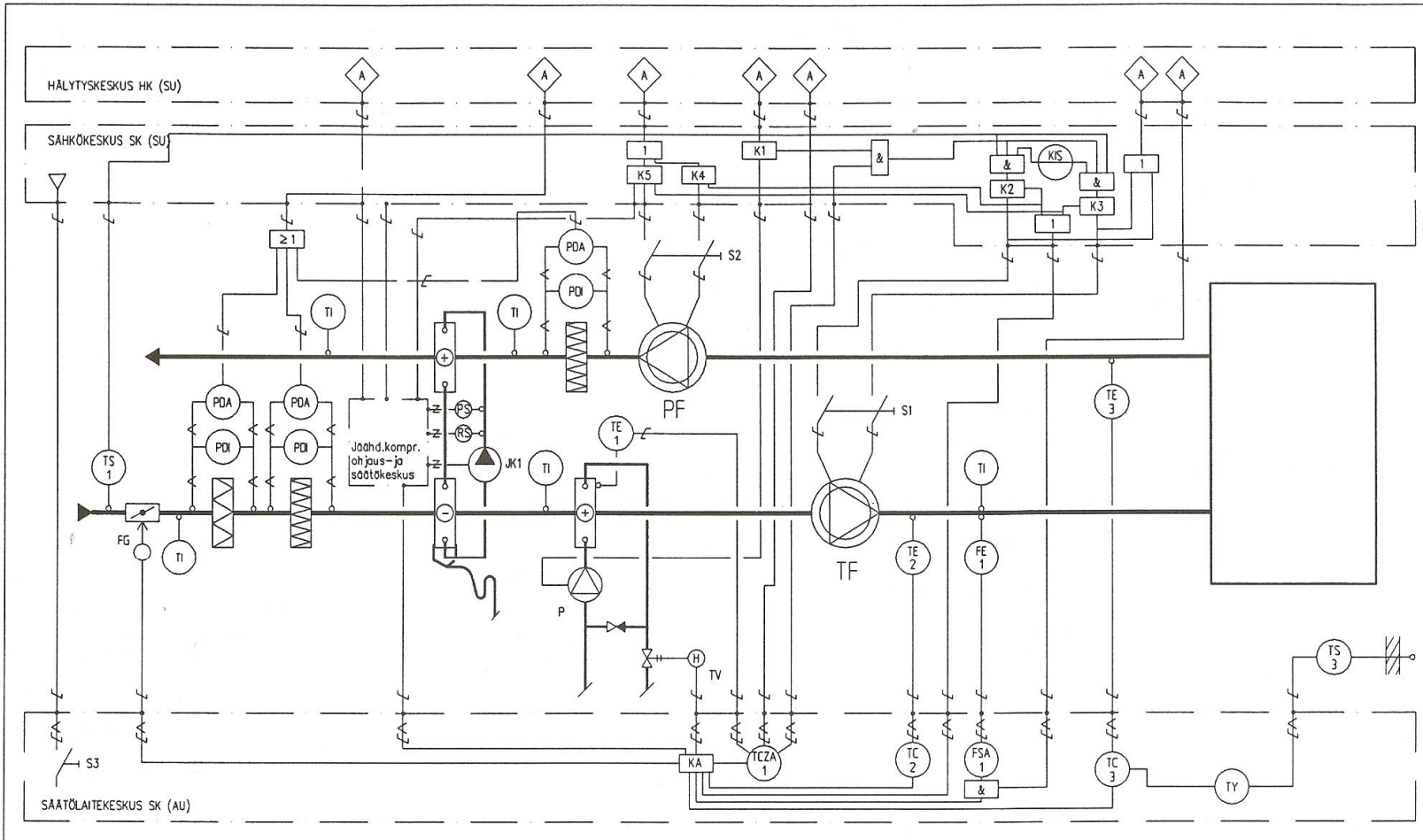

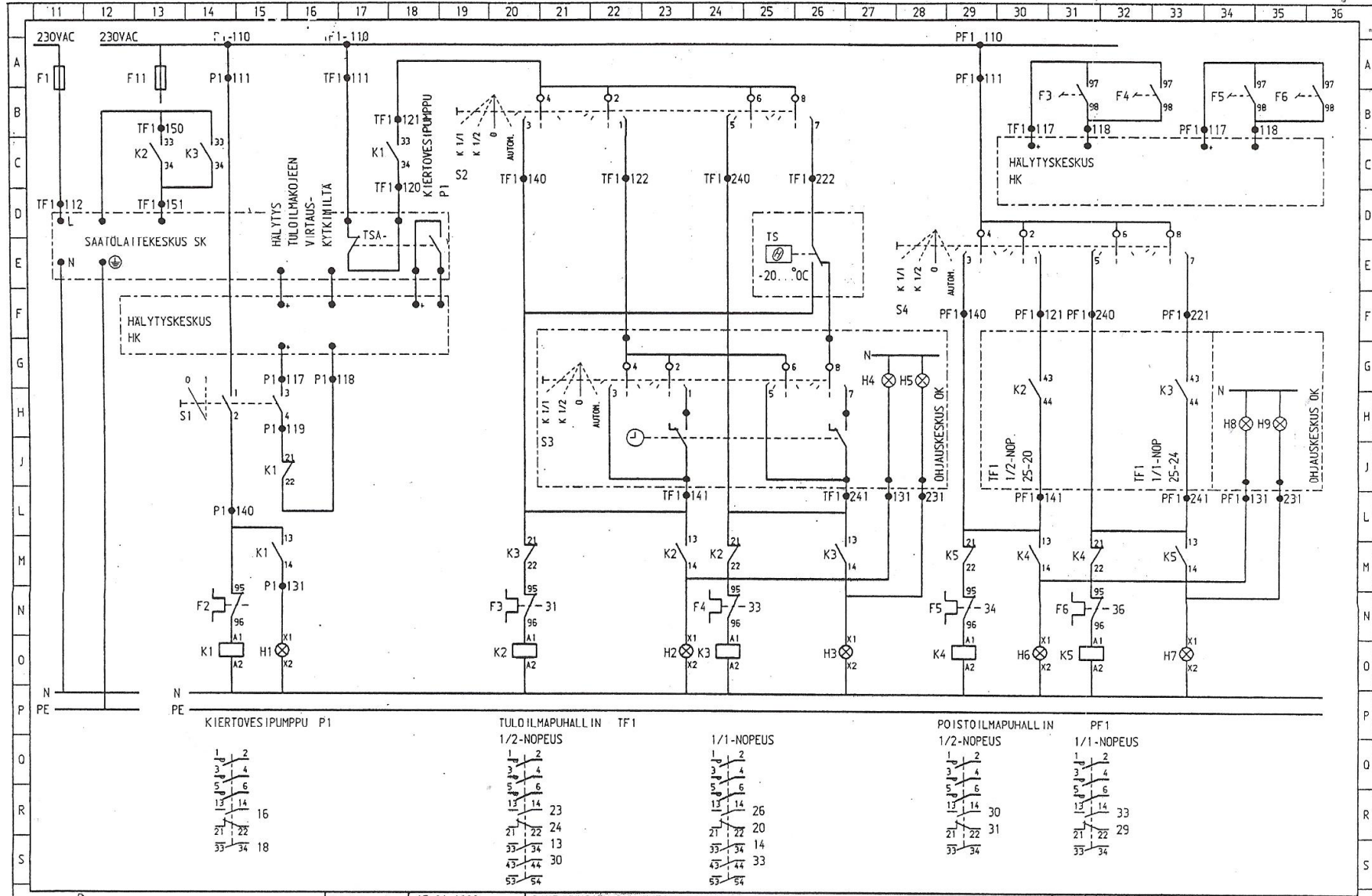
Päiväys	15.01.1990	RAKENNUKSIEN RYHMÄKESKUSIEN	LV1- JA MOOTTORILAHDOT	Muutospäivä	Muuttaja	Lehti	Koodi	
Suunnittelija	OEB	YAKIOKYTKENNÄT ENINTÄÄN 400V	PIIRIKAAVIO			13	LV1 ST3 2	
Tank	MaVi	NIMELLISJANNITTEELLE	TULOILMAN LAMPOTILAN SAATO 1-NOP KOJE				Piirustusnumero	
Ilv		Työno	Esikobio ☐	Työno ☒	02.04.1990	Laoppäivä ☒	15.04.1990	ST 11-6

IV-keskuskaavio

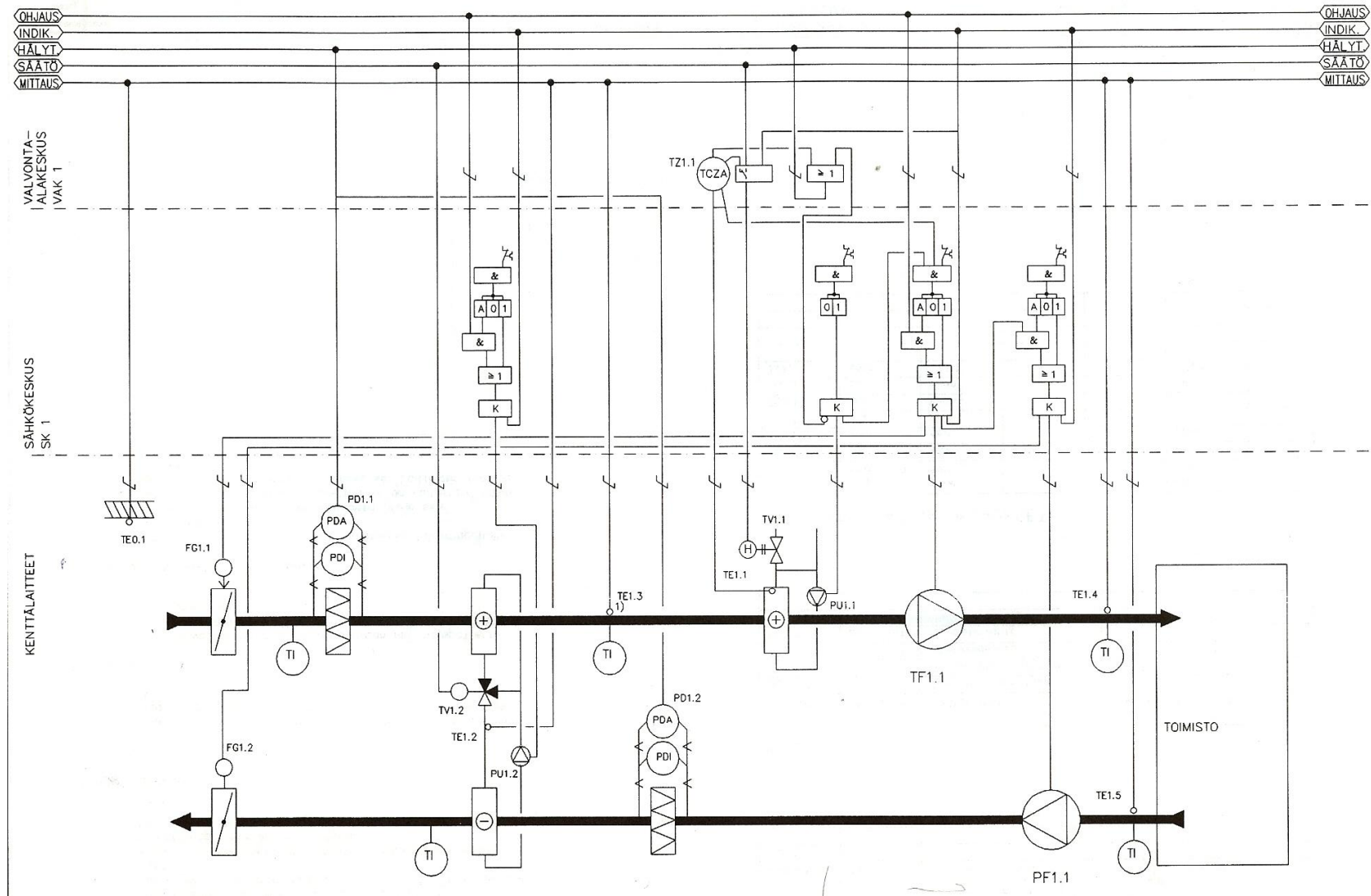
Lämmöntalteenotto TLO kompressorilla – kaksinopeuksiset koneet

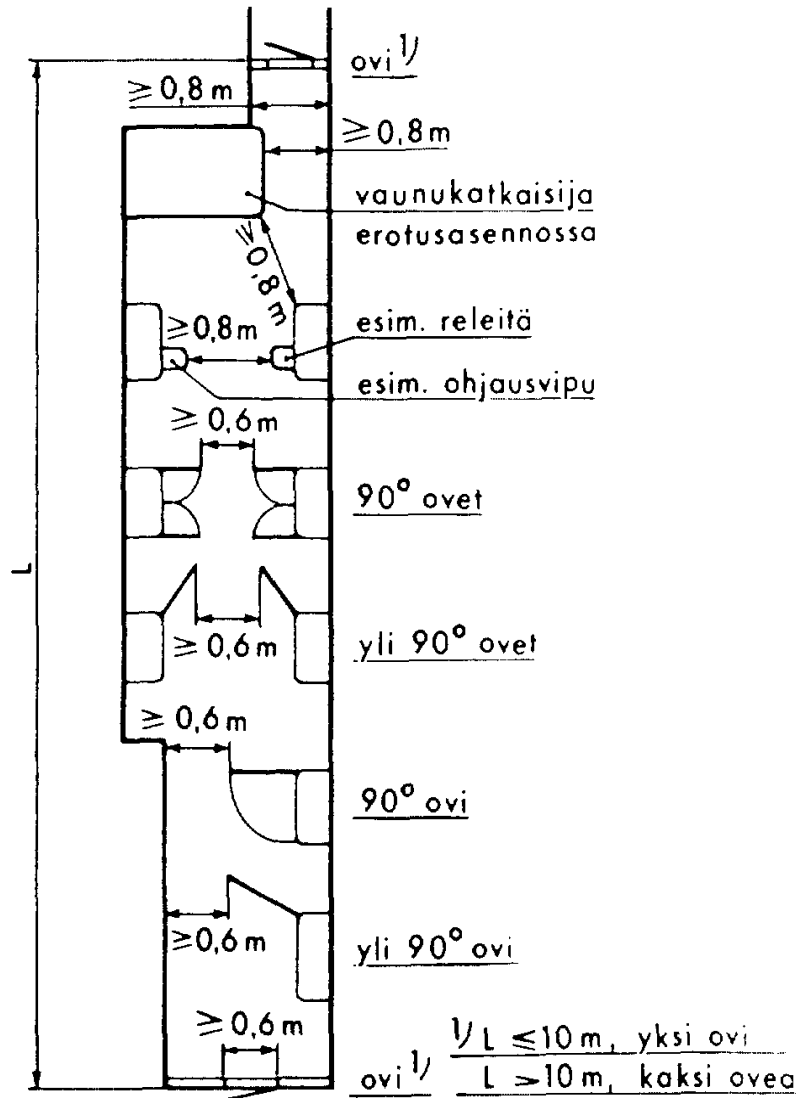

Päiväys	15. 01. 1990	RAKENNUKSIEN RYHMÄKESKUKSIEN	LV1- JA MOOTTORILAAHDOT	Huoltoapäivä		Huoltaja		Lehti	Koodi
Suunnittelija	OEB	VAKIOKYTKENNÄT ENINTÄÄN 400V	P1IRIKAAVIO. LTO - KOMPRESSORIJÄRJESTELMÄ					25	LV1 ST3. 12
Tark.	MaVi	NIMELLISJÄNNITTEELLE	LÄMMITYS- JA JÄÄHOYTYSMAHDOLLISUUS						P1iriusnumero
Hyv.		Työnro.	Esikopto ☐	Työpiir. ☒ 02. 04. 1990	Loppupiir. ☒ 15. 04. 1990				ST 11-18

Esimerkki DDC-ohjatus IV-järjestelmästä

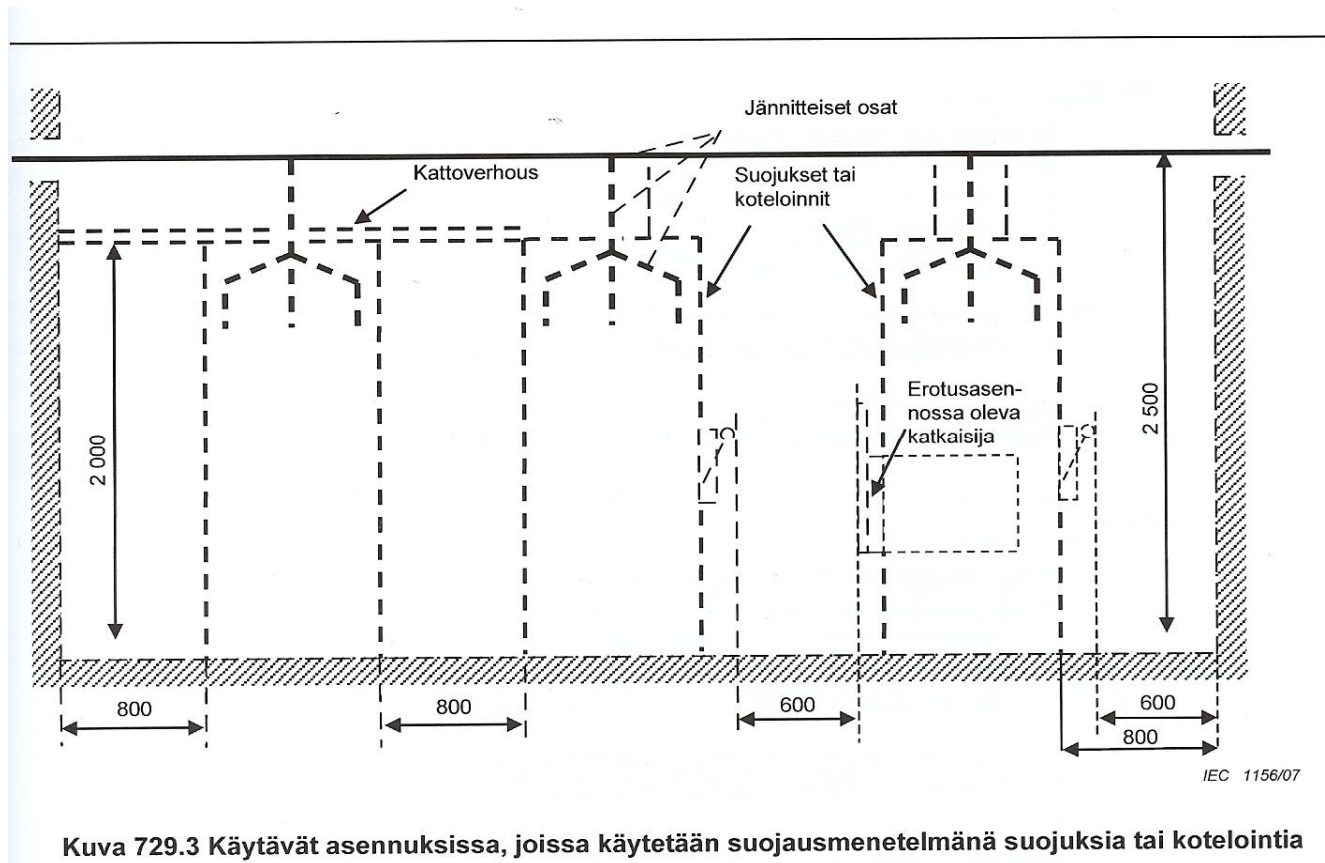
Keskustilan mitoitus

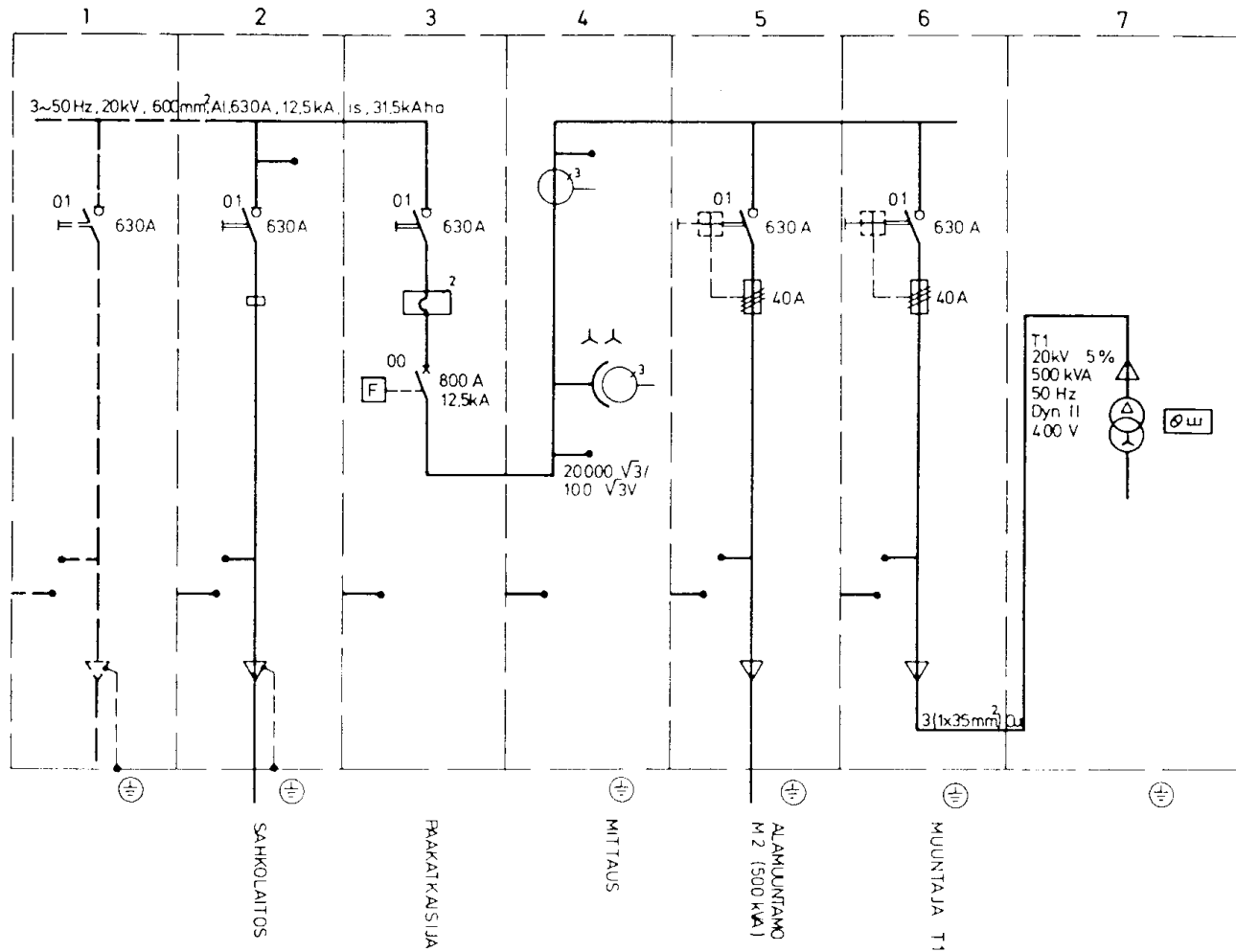
KESKUKSEN SISÄINEN SUOJAUS	KESKUKSEN ULKOINEN SUOJAUS	
	SÄHKÖTILASSA	MUUALLA
Osittainen kosketus- suojaus:	- sijoitus $h \geq 2,5\text{ m}$	- IP2XC
- sormisuoja	- IP2X suojaseinät, kun $h < 2,5\text{ m}$	- tulppavaroke asunnoissa
- sijoitus riittävän kapeaan syven- nykseen	- jonovarokeytki- mille IP1XB	$h \geq 1,7\text{ m}$

Jakokeskustilat

Jakokeskustilojen käytävie ja hoitoalueiden leveyksien pitää olla sopivia työntekoa, käyttötoimintaa, hätätoimintaa, hätätilanteista poistumista ja laitteiden liikuttamista varten. Oheisen kuvan mitoistusvaatimukset koskevat sähkötiloja ja tiloja, joissa on vähintään 63 A jakokeskuksia.

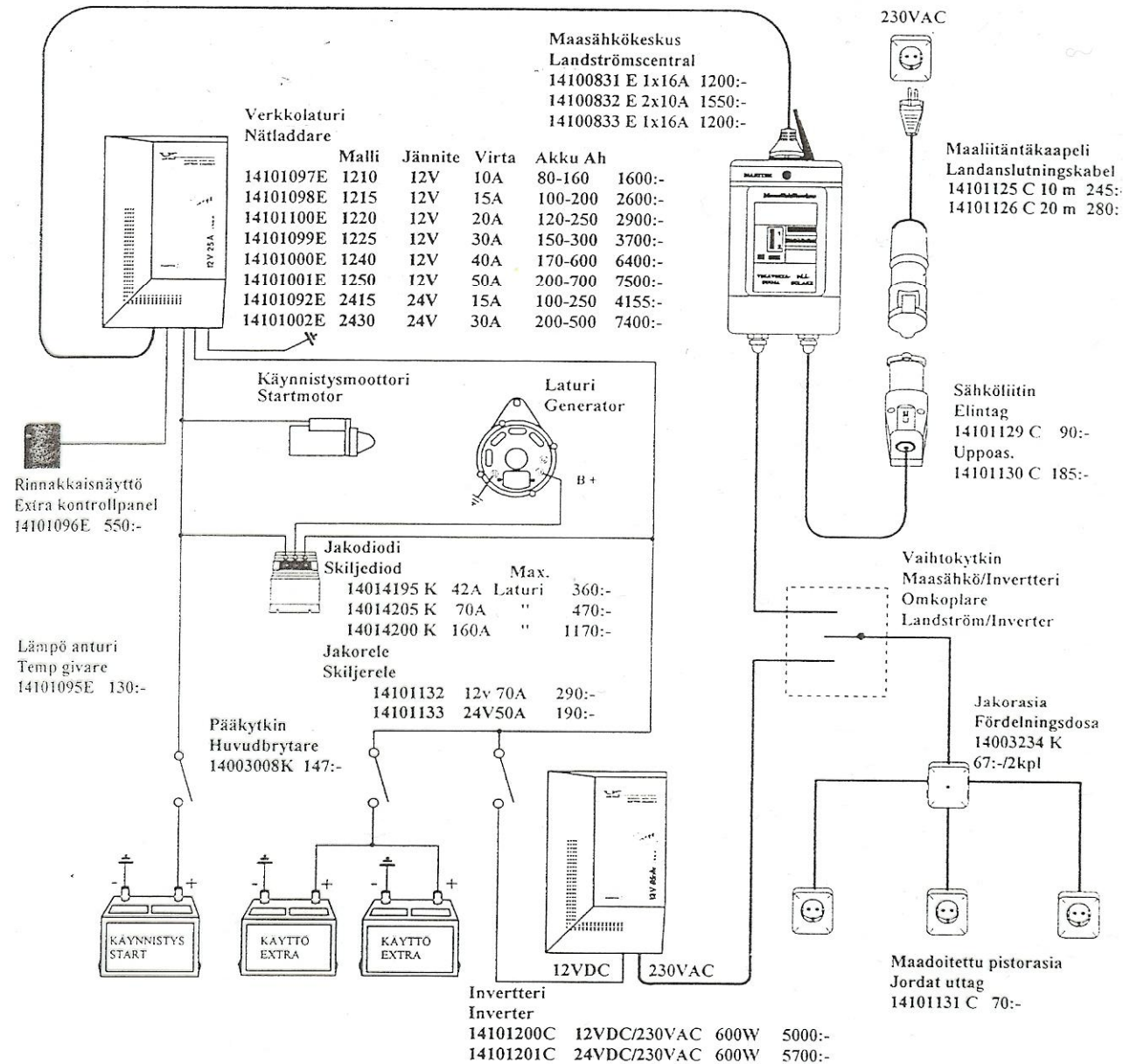

Suurjännitekuluttajan pääkaavio

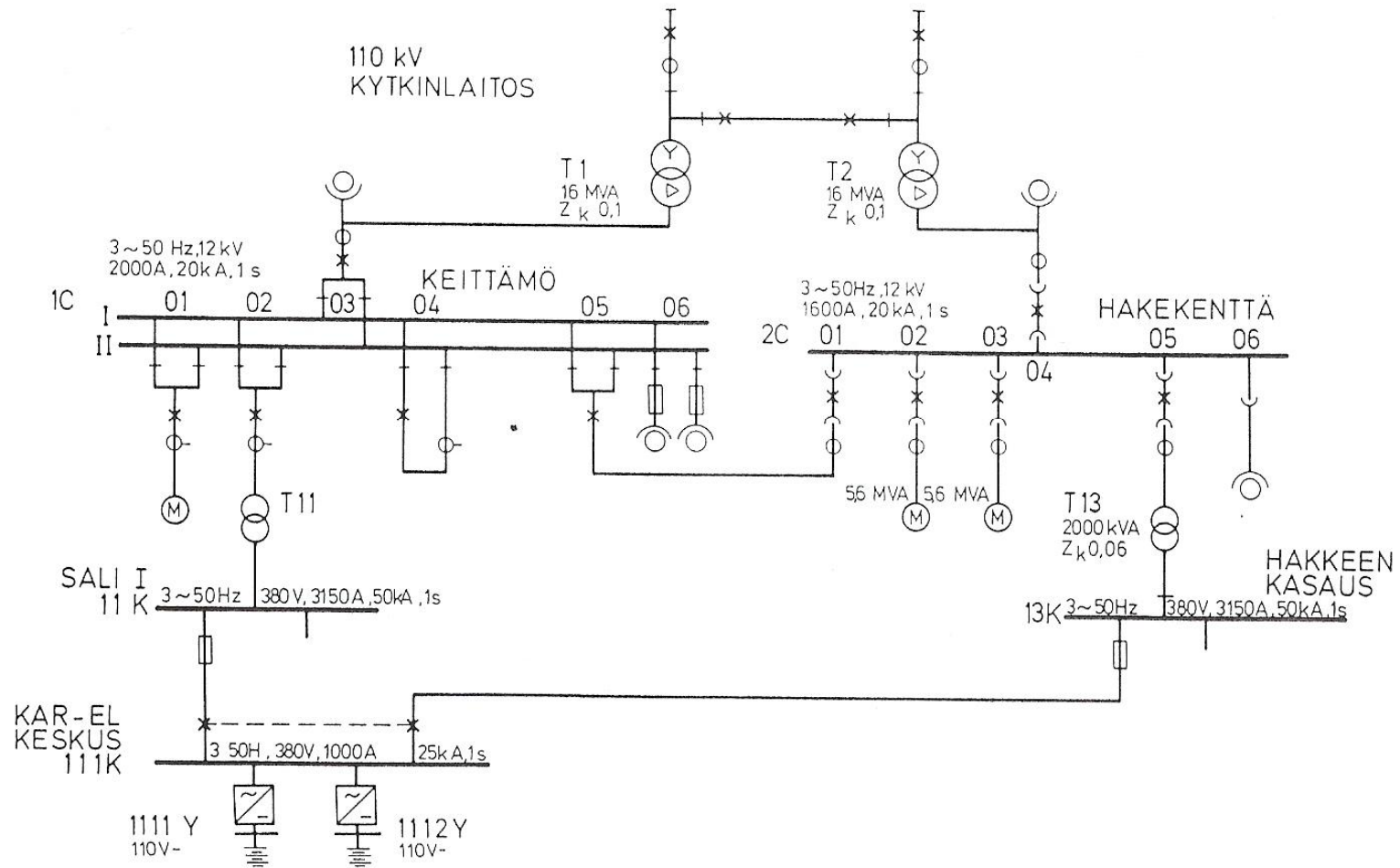

Täydellinen maasähköjärjestelmä

ESIMERKKI KULUTTAJALLE SUUNNATUSTA JOHDOTUS- KAAVIOSTA

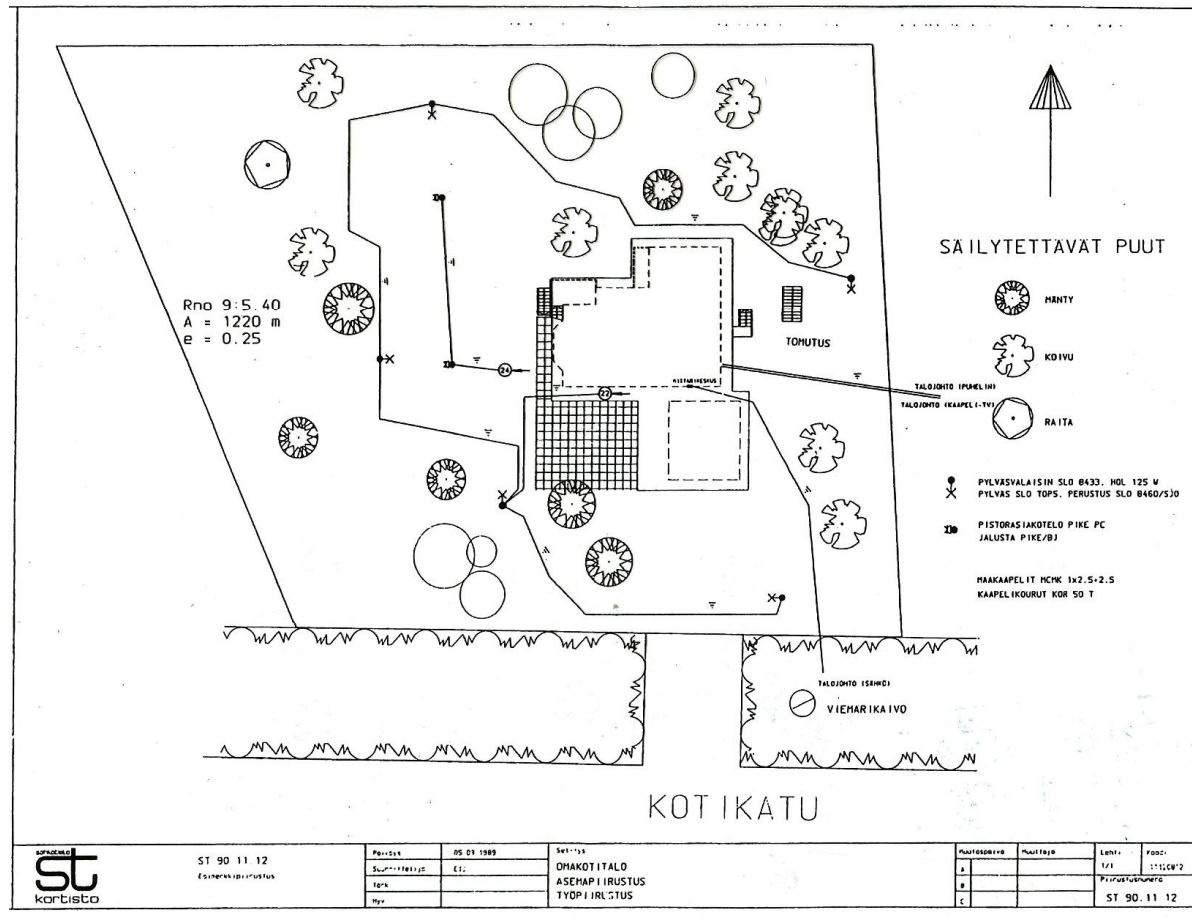
ESIMERKKI TEOLLISUUSLAITOKSEN YLEISKAAVIOSTA

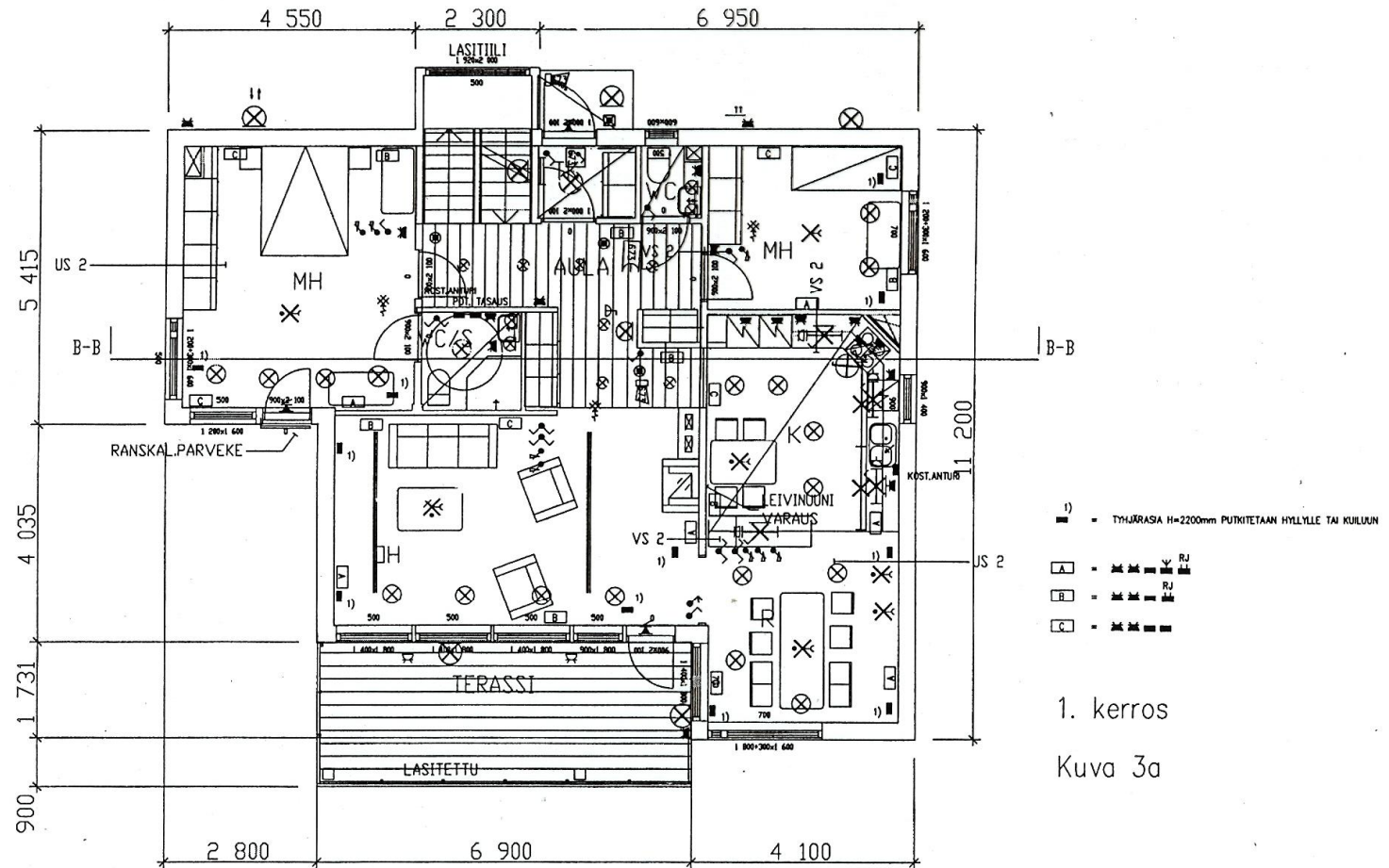
Piirustuksia

Tapio Kallasjoki
2017

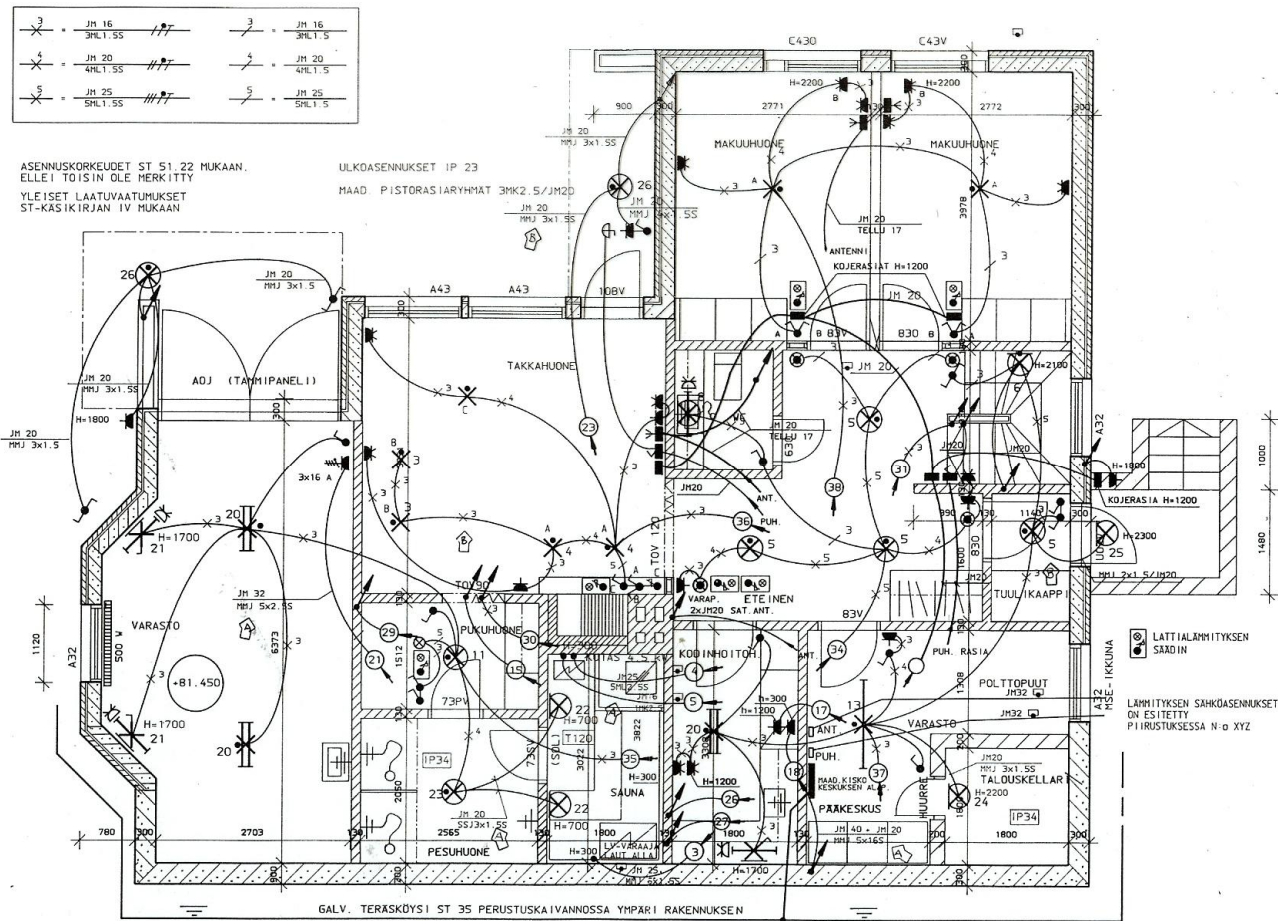
Vanha ST-kortin malli asemapiirustuksesta

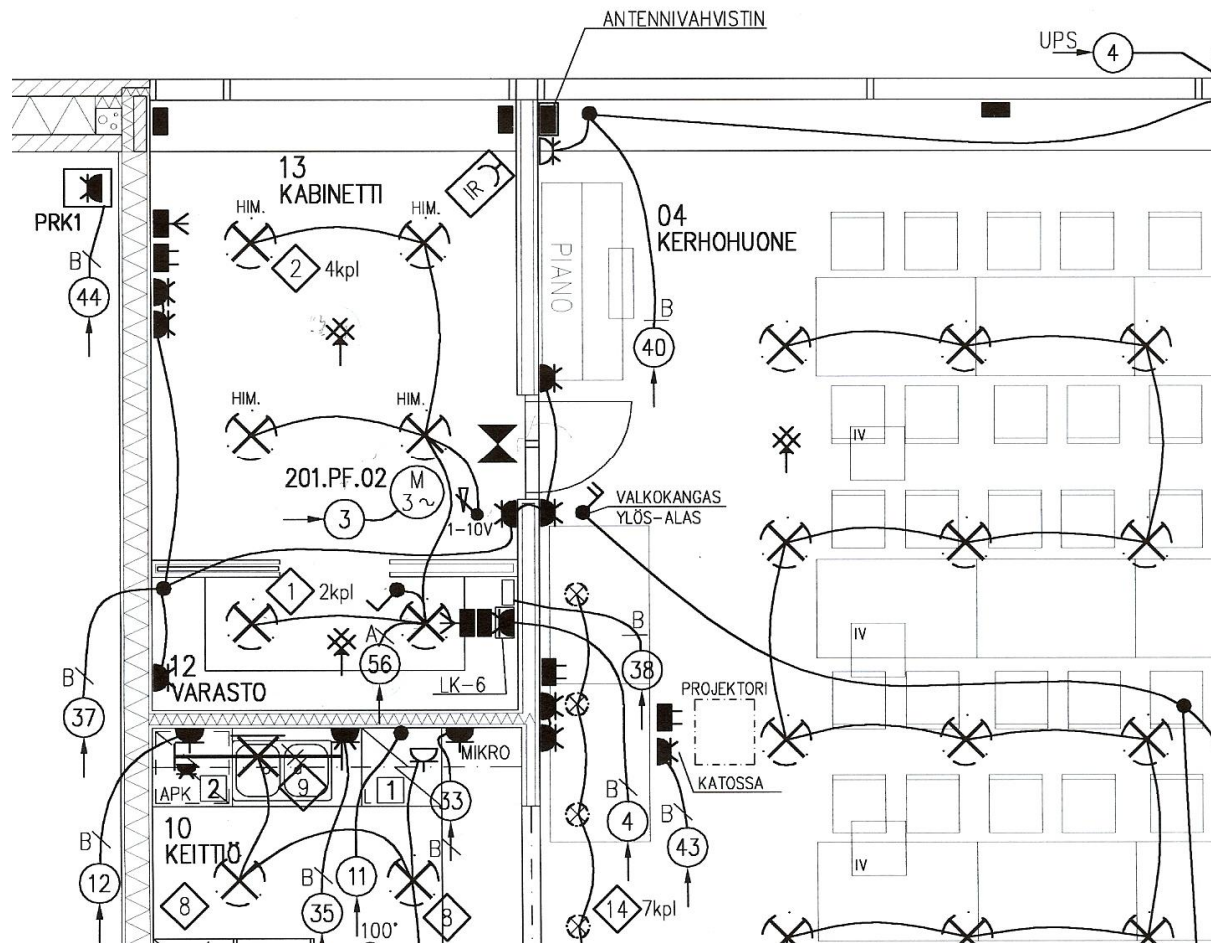
Pistesijoituspiirustus

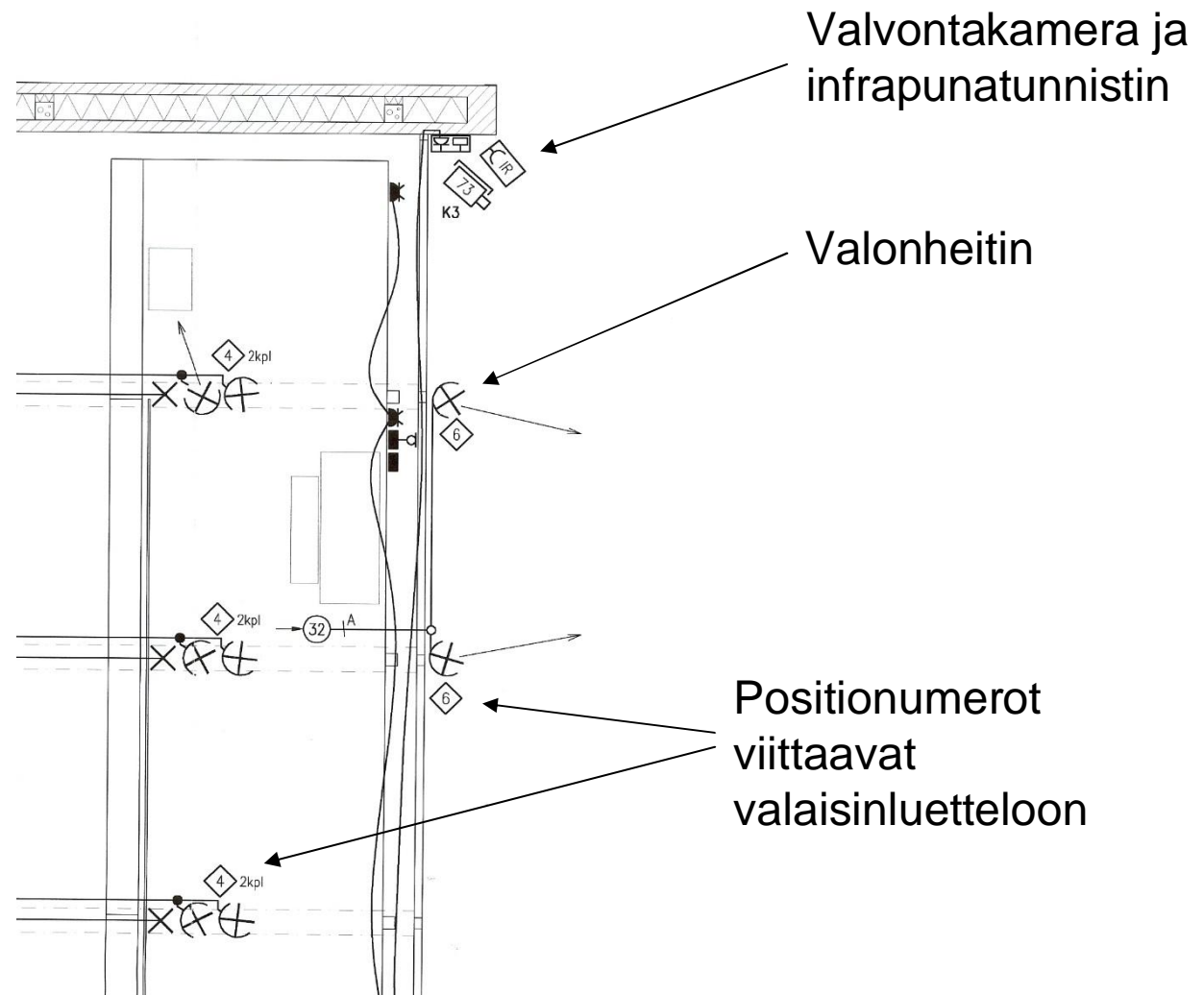

Asennuspiirustus (tasopiirustus)

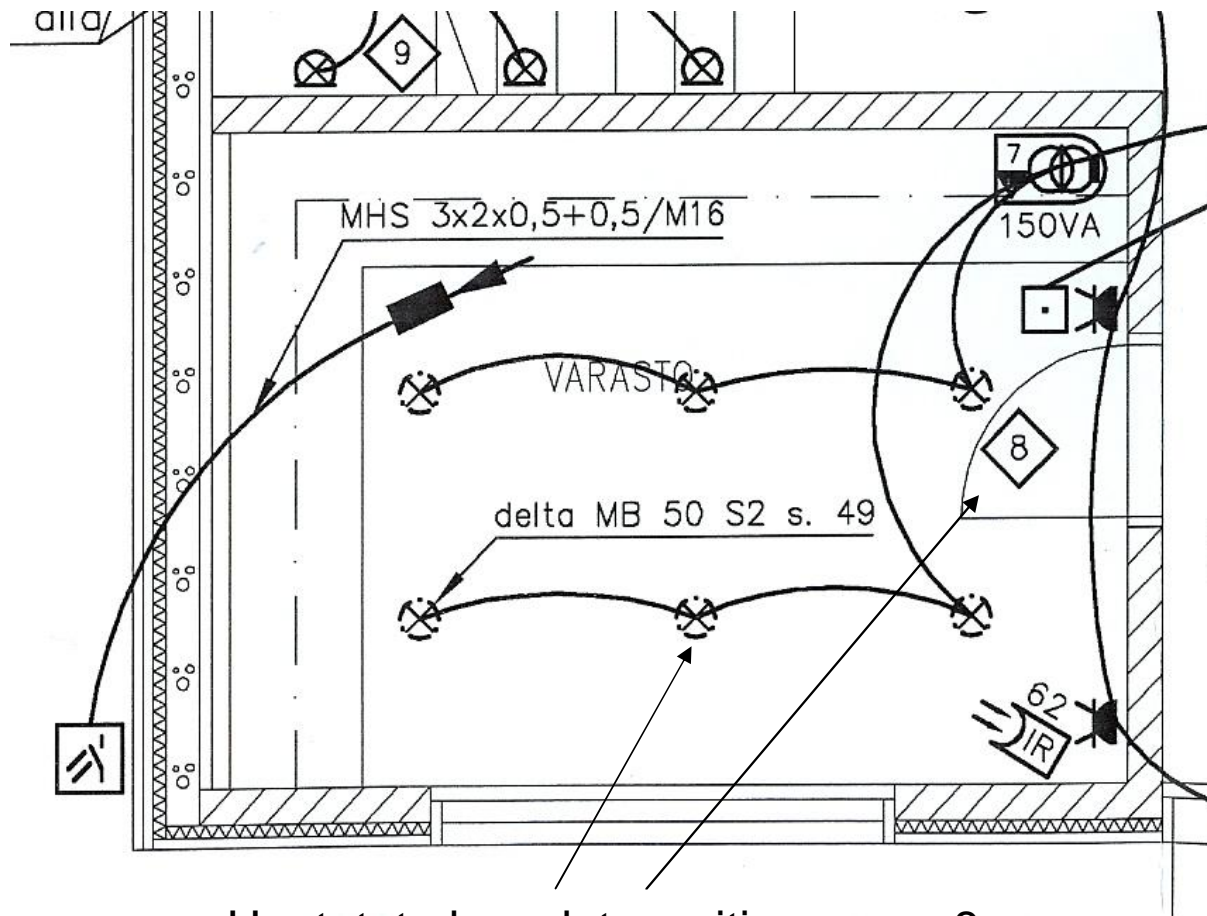

Tasopiirustusta (osa)

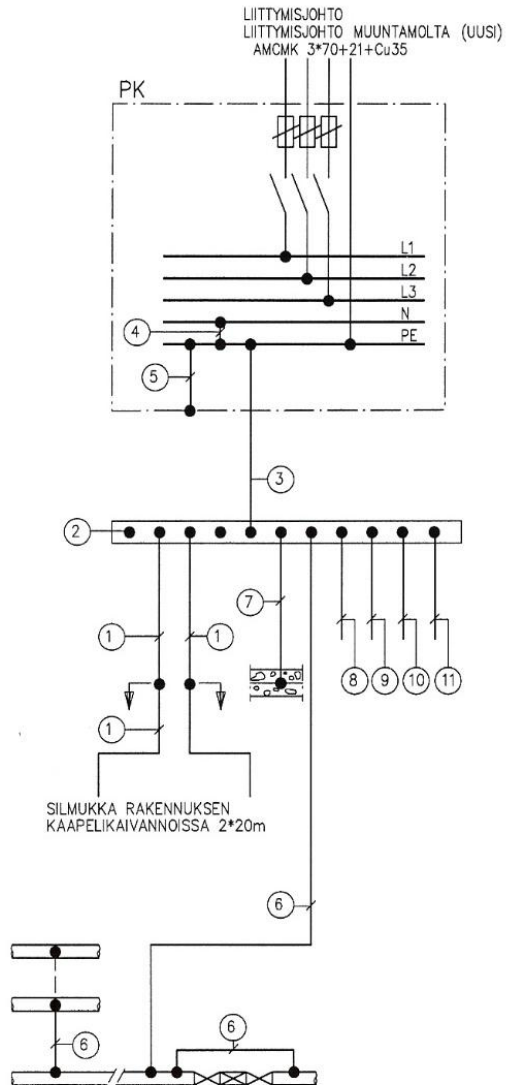

Varasto SELV-valaistus

Upotetut alasvalot, positionumero 8
© Tapio Kallasjoki 2017

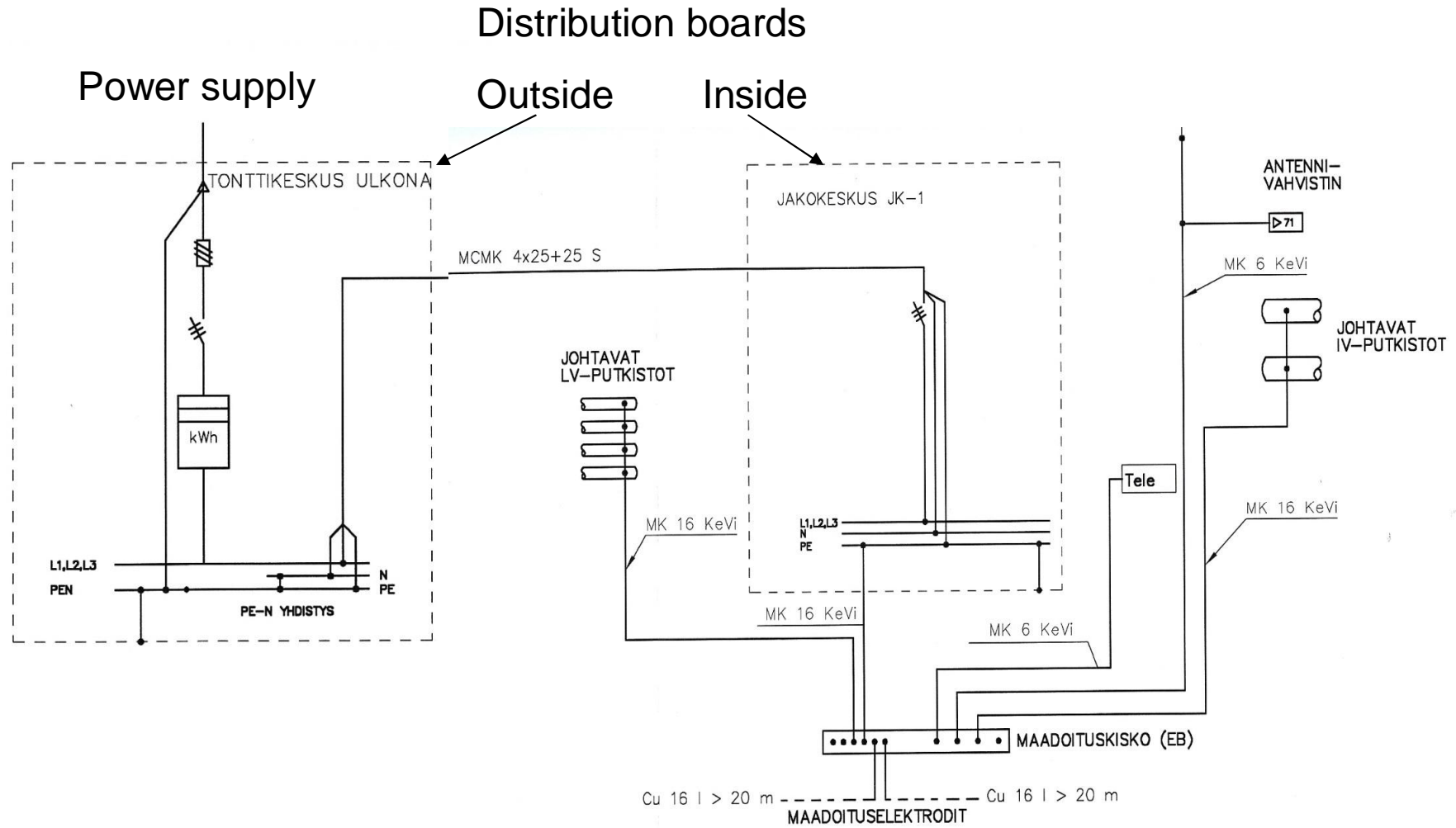
Maadoituskaavio

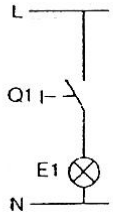
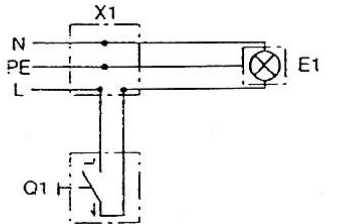
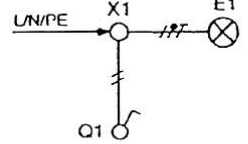

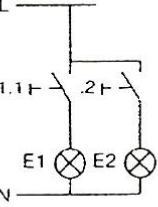
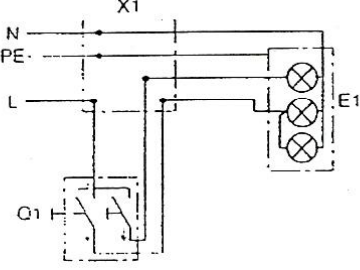
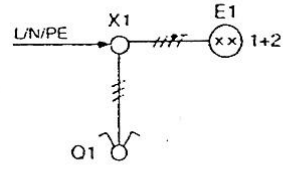

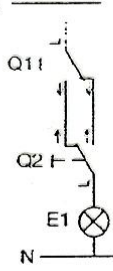
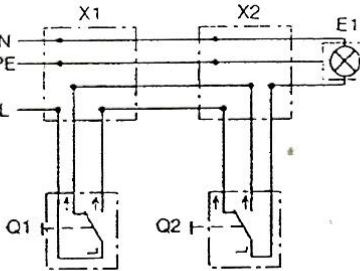
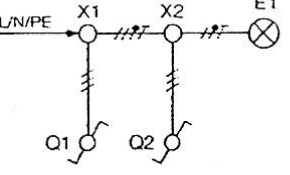
1.	MAADOITUSELEKTRODI	Cu16mm2 2*20m
2.	MAADOITUSKISKO	5*40mm2 Cu
3.	PÄÄKESKUKSEN POTENTIAALINTASAUUS KÄYTTÖMAADOITUS	50mm2 Cu (kevi)
4.	N-PE KISKOJEN YHDISTYS N- JA PE-KISKOJEN VÄLIIN ASENNETAAN EROTUSKYTKIN ERISTYSRESISTANSSIMITTAUKSIA VARTEN	
5.	PÄÄKESKUKSEN RUNGON SUOJAMAADOITUS	
6.	JOHTAVIEN PUTKISTOJEN MAADOITUS	25mm2 Cu (kevi)
7.	PERUSTUSTEN BETONIRAUDOITUSTEN MAADOITUS	25mm2 Cu (kevi)
8.	IV-PUTKISTOT	6mm2 Cu (kevi)
9.	VALVONTA-ALAKESKUS VAK TE-MAADOITUS (MERKATAAN MUSTALLA SUKALLA)	6mm2 Cu (kevi)
10.	ÄÄNENTOISTOJÄRJESTELMÄN TE-MAADOITUS (MERKATAAN MUSTALLA SUKALLA)	6mm2 Cu (kevi)
11.	TELEHUONEEN TE-MAADOITUS (MERKATAAN MUSTALLA SUKALLA)	6mm2 Cu (kevi)

- MAADOITUSKISKOON JÄTETÄÄN VARALLE 30% KYTKENTÄPAIKKOJA
- MAADOITUSJOHDOT MERKITÄÄN SELVÄKIELISIN
TEKSTIKILVIN

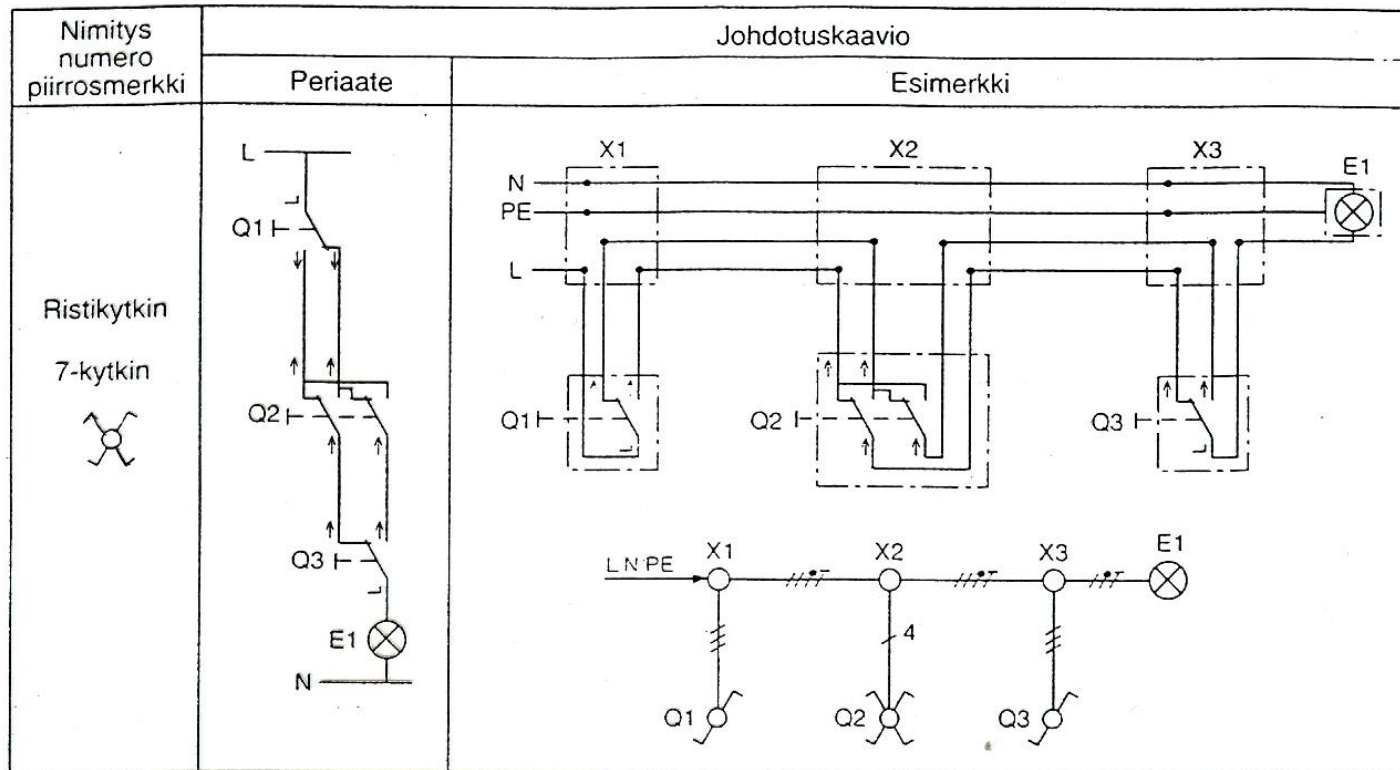
Omakotitalon maadoituskaavio

Valaistuksen johdotuskaavioita

Nimitys numero piirrosmerkki	Johdotuskaavio		
	Periaate	Esimerkki	
Yksinäpainen kytkin 1-kytkin			
Sarjakytkin (kruunukytkin) 5-kytkin			
Vaihtokytkin (käytäväkytkin) 6-kytkin			

Valaistuksen johdotuskaavio

Valaistuksen jodotuskaavio

